НОТАРІАТ УКРАЇНИ

№1 (40)
2021

У ЦЕНТРІ УВАГИ – ЛЮДИНА

ЦИФРОВІЗАЦІЯ

VIVAT ACADEMIA!

МЕДІАЦІЯ – НОВИЙ ТРЕНД У НОТАРІАТІ

НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЇ

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

«КОЖЕН НОТАРІУС УКРАЇНИ ПРИЧЕТНИЙ ДО НАПИСАННЯ ІСТОРІЇ НОТАРІАТУ»

НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЇ

Людство вступило в еру, коли на перший план виходять дві основні тенденції – науково-технічний прогрес (інновації, цифра тощо) та навчання. Так стверджують астрологи. До подібних прогнозів можна ставитися скептично, але чому б не повірити у хороше? Можливо, це вдалий час для запровадження в Україні Е-нотаріату та додаткових нових повноважень нотаріусів.

Цифровий розвиток неминучий та зачепив майже кожного, адже життя в режимі карантину вимагає опановувати технології. Спілкування та навчання перейшло у Zoom, нотаріуси активно запроваджують онлайн-консультації у месенджерах, надсилають проекти документів клієнтам електронною поштою тощо.

Разом з цим, у центрі уваги все одно залишається людина.

Про це свідчить і посилення уваги до медіації, суттю якої є порозуміння між людьми. Третій – не зайвий і не запасний, третій – це диригент діалогу, і цьому мистецтву вже навчається перша група нотаріусів в межах спеціально розробленої програми.

Вже цілий рік затребуваним і актуальним залишається дистанційне навчання. Портал edu.npu.ua розроблений та підтримується силами працівників Апарату НПУ – у цей проект ми вкладаємо душу та велике бажання організовувати підвищення професійного рівня нотаріусів сучасними методами, шукаємо цікаві й практичні теми, обираємо досвідчених лекторів та експертів. Оновлювати знання нотаріусам також допомагає Інститут «Радник» НПУ, який пропонує широкий вибір семінарів на різноманітну тематику.

Тема навчання піднімається у багатьох матеріалах цього номеру журналу. У період послаблення карантину нам вдалося завітати до Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, де викладається нотаріат, та дізнатися, як наукова доктрина впливає на нотаріальну практику.

Весна-2021 запам'ятається нам черговим «локдауном» та розумінням, що прогнозувати майбутнє зараз відважаться хіба що астрологи. Що ж робити? Не чекати, поки зміняться часи та тренди, поки на небесах вдало зійдуться зорі, – а чесно працювати, жити у поточній ситуації, користуватися наявними можливостями. Нотаріату це вдається! Часто не завдяки, а всупереч, – але «щиро дякую» від людей того варте.

Вдячність за кожну мить життя – це найкраще, що ми можемо собі дарувати щодня.

З любов'ю до нотаріату –
Юлія Шешуряк,
головний редактор

Хочете стати автором журналу?
Чекаємо ваших пропозицій за тел. (093) 845 07 85, press@npu.ua

4 НОТАРІАТ У ФОКУСІ

МЕДІАЦІЯ – НОВИЙ ТРЕНД У НОТАРІАТІ УКРАЇНИ

8 НАУКА І ПРАКТИКА

VIVAT ACADEMIA! ВІВАТ, НОТАРІАТ!

14 НА ЗВ'ЯЗКУ З ВІДДІЛЕННЯМИ

ЛАРИСА ВОРОШИНА: «Очікуємо важливі зміни у нотаріаті»

40 ДАЙДЖЕСТ НОВИН

20 ІМІДЖ

ЛОГОТИП НОТАРІУСА

23 ПРОФЕСІЙНИЙ РІВЕНЬ

«РАДНИК» — додаткова можливість для саморозвитку

24 РОБОЧЕ МІСЦЕ НОТАРІУСА

У ЦЕНТРІ УВАГИ — ЛЮДИНА

НАТАЛІЯ САУТЕНКО: «Нотаріат – це можливість реалізувати себе на користь суспільству»

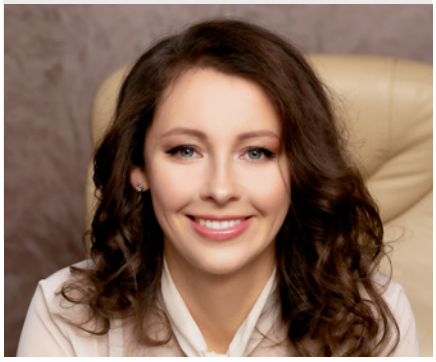
30 ЛЕГЕНДИ НОТАРІАТУ

ЛІЛІЯ ЛЯШУК: «Кожен нотаріус України причетний до написання історії нотаріату»

34 ЦИФРОВІЗАЦІЯ

Е-ДОКУМЕНТООБІГ НОТАРІУСІВ З БТІ: НАЛАГОДЖЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ

36 МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

ОНОВЛЕНИЙ НОТАРІАТ — ЗАПОРУКА ПОЛІПШЕННЯ ІМІДЖУ НОВОГО УЗБЕКИСТАНУ

48 ДОЗВІЛЛЯ

КНИЖКОВА ПОЛИЦЯ НОТАРІУСА

МЕДІАЦІЯ – НОВИЙ ТРЕНД У НОТАРІАТІ УКРАЇНИ

Нотаріус в силу своїх професійних обов'язків зводить погляди сторін до спільного знаменника, і серед представників інших юридичних професій найбільш покликаний виступати у ролі медіатора, — йдеться у рішенні XXIII Конгресу Міжнародного союзу латинського нотаріату. Вміння здійснювати медіацію у нотаріальній професії доречно віднести до soft skills, тобто неспеціалізованих навичок, які відповідають за успішну участь у робочому процесі, високу продуктивність і, на відміну від спеціалізованих навичок, не пов'язані з конкретною сферою.

Медіація — це окрема добровільна та конфіденційна процедура врегулювання спору його сторонами за участю третьої особи – медіатора, який здійснюючи загальне керівництво процедурою, допомагає сторонам досягти максимально ефективного рішення, заснованого на їх інтересах.

Здійснення медіації вимагає відповідних знань та вмінь. А для того, щоб надати нотаріусам можливість «офіційно» виконувати функцію медіації, дану процедуру спершу потрібно врегулювати законодавчо, що й передбачається проектом Закону «Про медіацію» (№ 3504, прийнятий за основу та готується до другого читання).

ЦЕНТР МЕДІАЦІЇ

Нотаріальною палатою України створено Центр медіації – з метою об'єднання нотаріусів, які практикують у сфері медіації, захисту їх прав та професійних інтересів; підготовки пропозицій, висновків та обґрунтувань до проектів законів та інших нормативно-правових актів; впровадження та розвитку альтернативних способів вирішення спорів; проведення навчання з медіації; створення єдиної практики медіації в нотаріаті; додаткового закріплення за нотаріатом України статусу інституту попереджувального правосуддя.

Положення про секцію Нотаріальної палати України «Центр медіації» та її персональний склад затверджено рішенням Ради НПУ (Протокол № 76 від 11.11.2020).

Склад секції – нотаріуси, які мають сертифікати про проходження навчальних програм з медіації: Ірина Петрова, приватний нотаріус Київського міського нотаріального округу, к.ю.н.; Василь Юрченко, приватний нотаріус Київського міського нотаріального округу, к.ю.н.; Неля Остапчук, приватний нотаріус Київського міського нотаріального округу; Тетяна Суханова, приватний нотаріус Вінницького міського нотаріального округу; Людмила Кондра, приватний нотаріус Київського міського нотаріального округу.

Ірина Петрова, голова Центру медіації НПУ:

Створення Центру медіації НПУ – важливий крок для популяризації проведення процедури медіації в Україні саме серед нотаріусів. Метою діяльності Центру є об'єднання нотаріусів, які практикують у сфері медіації, захисту їх прав та професійних інтересів.

Переконана, що це крок нотаріусів у майбутнє, адже футурологи вже сьогодні попереджають про те, що в близькому майбутньому нам доведеться конкурувати із роботами, тому найпопулярнішими професіями стануть ті, що будуть пов'язані з людськими якостями та вміннями, а саме, здатність до емпатії, комунікабельність, вміння швидко освоювати нові знання та професії.

Наприклад, американська компанія та соцмережа з пошуку ділових контактів LinkedIn, проаналізувавши вимоги до кандидатів у 20 мільйонах вакансій, зібрала список найактуальніших soft skills 2020 року: творче мислення; вміння переконувати; співробітництво; адаптивність; емоційний інтелект.

Всі ці навички, і навіть більше, притаманні медіатору, робота якого полягає у проведенні процесу переговорів, неупередженості та вмінні працювати з інтересами сторін.

На сьогодні діяльність нотаріуса – багатогранний діамант, і це не лише робота з документами, законами, державними реєстрами, а й робота з людьми та їх життєвими ситуаціями. Як правило, нотаріус є радником в правовому полі щодо усіх життєвих питань, не лише щодо належного громадянам майна, а й щодо фіксації домовленостей. Тому озвучені вище так звані «м'які навички» вже є необхідністю в діяльності нотаріуса, адже ми щодня спілкуємося з громадянами. Обов'язок нотаріуса, особливо під час підготовки та посвідчення правочинів, – вислухати та почути кожну сторону, врахувати інтереси та зберігати нейтральність.

БАЗОВІ НАВИЧКИ

Враховуючи побажання нотаріусів, Нотаріальною палатою України на базі Інституту «Радник» організовано навчання навичкам медіатора.

Спеціально для нотаріусів було розроблено першу в Україні спеціалізовану програму «Медіація: базові навички для нотаріуса», авторами й тренерами якої виступають Аліна Сергєєва та Тетяна Цувіна, експерти з міжнародним досвідом в сфері медіації; адвокати, медіатори; автори першої в Україні програми з медіації для закладів вищої освіти, що готують правників; співавтори підручника з медіації; розробники програм для представників правничих професій.

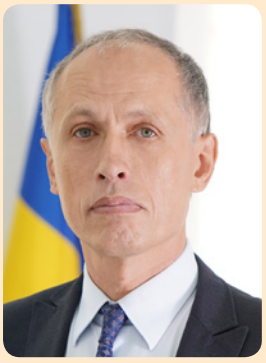
Оголошення набору групи викликало ажіотаж серед нотаріусів, що ще раз переконує у актуальності та перспективах медіації. Втім, кількість місць була обмежена, і учасниками програми стало майже шістдесят нотаріусів. Програма проводиться із застосуванням інтерактивних методів навчання, передбачає коучинг та зворотній зв'язок з боку тренерів. Уже відбувся теоретичний онлайн-етап навчання, надалі заплановано практичні заняття. За результатами навчання буде проведено іспит, за умови успішного складання якого учасники отримують Сертифікат відповідно до вимог майбутнього Закону України «Про медіацію».

Аліна Сергєєва, медіатор, тренер програми «Медіація: базові навички для нотаріуса»:

Ще у 1902 році П'єр Гомо, майбутній прокурор Французької Республіки та сенатор, визнаючи завдання нотаріату, зазначив призначення нотаріуса як медіатора: «Нотаріус здійснює функцію «добровільного судді», якого обирають завдяки його особливій компетенції, йому відомі таємниці сімей, у яких він виступає довіреною особою і радником. Його робота не зводиться тільки до написання договорів – він примірює інтереси, готує договори і контролює їх виконання. Зали судових засідань будуть переповнені, як тільки зникне Нотаріус».

Від себе як тренера хочу зазначити, що я приємно вражена зацікавленістю нотаріусів у навчанні та майбутньому застосуванні навичок медіатора та процедури медіації. Впевнена, що відкритість до нових сучасних тенденцій та системний підхід керівництва НПУ сприятиме розвитку медіації в спільноті нотаріусів.

Володимир Марченко, президент НПУ, учасник програми «Медіація: базові навички для нотаріуса»:

Нотаріуси можуть здійснювати медіацію! Такі норми незабаром будуть передбачені у новому Законі України «Про медіацію». Законопроект вже готується до другого читання та прийняття в цілому. Безумовно, вже сьогодні нотаріус при вчиненні нотаріальної дії виконує певні функції медіатора, а характер нашої професії узгоджується з концепцією медіації. Але згідно із Законом буде запроваджено вимоги до медіаторів та спеціальну процедуру медіації. Нам важливо бути готовими до таких новацій.

Олена Бунякіна, голова відділення НПУ в Дніпропетровській області, приватний нотаріус Дніпровського міського нотаріального округу, учасник програми «Медіація: базові навички для нотаріуса»:

Курс медіації є чудовою нагодою вийти за межі звичної рутини, в якій мозок нотаріуса зазвичай заточений на те, щоб вирішити питання громадян виключно в правовому полі.

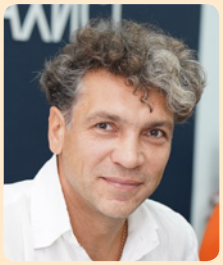
Проте, під час навчання медіації з'ясовується, що найчастіше конфлікти між людьми можуть бути вирішені не виключно в юридичній площині, а й в побутовому спілкуванні. І вирішити такі конфлікти не завжди можливо виключно шляхом укладання того чи іншого правочину, а й шляхом надання сторонам конфлікту можливості самостійно і спільно вийти на шлях примирення.

Медіація не є обов'язковою процедурою в нашій державі. Але я, як правник, вбачаю за доцільне запровадити її, в першу чергу, в сімейних взаємовідносинах. Саме в цьому напрямку, на мою думку, медіація проявить себе якнайкраще на етапі її становлення в Україні.

Крім того, курс навчання, який ми проходимо, виявив багато різноманітних людських якостей та особливостей характеру нас, «студентів». Під час навчання я звернула увагу на те, що ми, майбутні медіатори, також є різними: кожен із своїм рівнем стресостійкості та витримки, з різним поглядом та сприйняттям чужого конфлікту, з різними тригерними факторами та з різними поглядами на можливі шляхи вирішення проблем.

На мій погляд, щоб досягти успіху в медіації, слід більше заглибитись в тонкощі психології, НЛП та конфліктології. Це не правознавство, в якому ми практикуємо довгі роки, це для більшості з нас щось нове та невідоме, але дуже цікаве. Кожен із нас дізнався багато нового про себе та про безмежні можливості спілкування, таланту не лише слухати, а й виокремлювати головне та те, що саме болить людині, яка розповідає про проблему.

Особисто я маю намір запровадити здобуті навички у майбутній роботі та вдячна за те, що маю можливість трохи вийти за межі повсякденної «нотаріальної реальності» і зануритись в більш детальне і різноманітне вивчення нових методів при наданні фахової допомоги громадянам.

Володимир Коваленко, голова відділення НПУ в Чернігівській області, приватний нотаріус Чернігівського міського нотаріального округу, учасник програми «Медіація: базові навички для нотаріуса»:

Проект Закону про медіацію все ще чекає прийняття – сподіваюся, що до нього все ж дійде черга. З вірою у перспективу і необхідність медіації я вирішив пройти навчальний курс для нотаріусів, аби мати можливість використовувати надбані знання і вміння на практиці, показати важливість медіації колегам та людям, що звертаються за вчиненням нотаріальних дій.

Зважаючи на специфіку нашої професії, можна стверджувати, що нотаріуси щодня використовують навички медіатора, тобто частково виконують медіативні функції під час підготовки та вчинення нотаріальних дій. Відповідно до Закону України «Про нотаріат» нотаріус вчиняє нотаріальні дії лише за умови безспірності, при підготовці правочину фактично сприяє досягненню консенсусу між сторонами щодо спірних питань.

Під час посвідчення багатьох документів та договорів часто виникають непорозуміння між сторонами, навіть конфліктні ситуації – в такому разі призупиняється вчинення нотаріальної дії до прийняття сторонами єдиного, правильного для всіх рішення. Надаючи детальне роз'яснення сторонам їхніх прав, обов'язків, правових наслідків, нотаріус сприяє досягненню між сторонами домовленостей.

Законодавче запровадження медіації матиме важливе значення також безпосередньо для нотаріусів, зокрема, захистить нотаріуса під час вчинення нотаріальної дії, оскільки сторони підтверджують своїми підписами, що договір є результатом їх домовленостей та посвідчується нотаріусом на підставі їх пропозицій та інтересів.

Можливість виконання нотаріусом медіації, суміжної з основною нотаріальною функцією, відповідає сучасній потребі нотаріальної практики в підвищенні попереджувальної функції нотаріату як органу безспірної юрисдикції.

Неллі Побіянська, приватний нотаріус Ватутінського міського нотаріального округу Черкаської області, кандидат юридичних наук, учасник програми «Медіація: базові навички для нотаріуса»:

Лекції наших тренерів відзначаються цікавими та сучасними методами подання навчального матеріалу з максимально ефективним використанням сучасних технологій. Перший етап навчання відбувається дистанційно, але побудований таким чином, щоб забезпечити максимальний контакт між викладачами та слухачами, надати можливість обговорення поданого матеріалу та групової роботи колег. З цікавістю очікую практичних занять.

Я впевнена, що знання із конфліктології, техніки запитань, зведеного аналізу та випробовування ідей я буду використовувати у майбутньому, не тільки під час проведення медіаційних процедур, а і в щоденній роботі з клієнтами та в повсякденному житті.

Взагалі, хоча станом на сьогодні в Україні відсутнє законодавче регулювання проведення медіації, але ми вже можемо констатувати її фактичну наявність та широке поле застосування. Верховна Рада України прийняла лише в першому читанні проект Закону «Про медіацію». Та нотаріуси, напевно, одні з тих категорій юристів, які найчастіше в тій чи іншій формі під час вчинення нотаріальних дій проводять примірні процедури, дотримуючись основних принципів медіації.

На мою думку, включення нотаріусів до осіб, які можуть проводити процедури медіації, стане новим етапом розвитку професії. Впевнена, що нотаріуси блискуче впораються і з цими функціями!

«ПРОСТО ПРО НОТАРІАТ»

Нотаріальна палата України у 2021 році започаткувала новий просвітницький проект – «Просто про нотаріат».

Мета: інформування громадян «простими словами» про базові поняття нотаріальної діяльності та специфіку роботи нотаріуса – задля поліпшення взаєморозуміння, налагодження ефективної комунікації між громадянами та нотаріатом.

Перші інфографіки стосуються правового статусу та повноважень нотаріуса.

Проект «Просто про нотаріат» реалізується в межах постійно діючого проекту НПУ «Нотаріат обличчям до людей».

Шановні нотаріуси! Усі матеріали можна завантажити в належній якості та використовувати для інформування громадян у своїх офісах, на власних вебсайтах, сторінках у соціальних мережах тощо.

На сайті НПУ в розділі «Нотаріат для людей» (npu.ua/people) — інфографіки та анімаційні ролики про нотаріальні дії

VIVAT ACADEMIA! ВІВАТ, НОТАРІАТ!

У навчальних корпусах Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого – особлива атмосфера: давня академічна історія поєднується із новітніми методами пізнання тонкощів юриспруденції. Завітали сюди із випускником університету, президентом Нотаріальної палати України – обговорити перспективи співпраці НПУ та науковців. Навчальний заклад міцно утримує лідерські позиції у галузі юридичної освіти, освячений славним іменем князя Ярослава Мудрого, який бажав наблизити Русь до Європи, задля просвіти та прогресу.

Харківська наукова школа процесуалістів пропагує класичне розуміння нотаріату латинського типу

Бібліотека – науково-освітній, культурно-просвітницький підрозділ університету

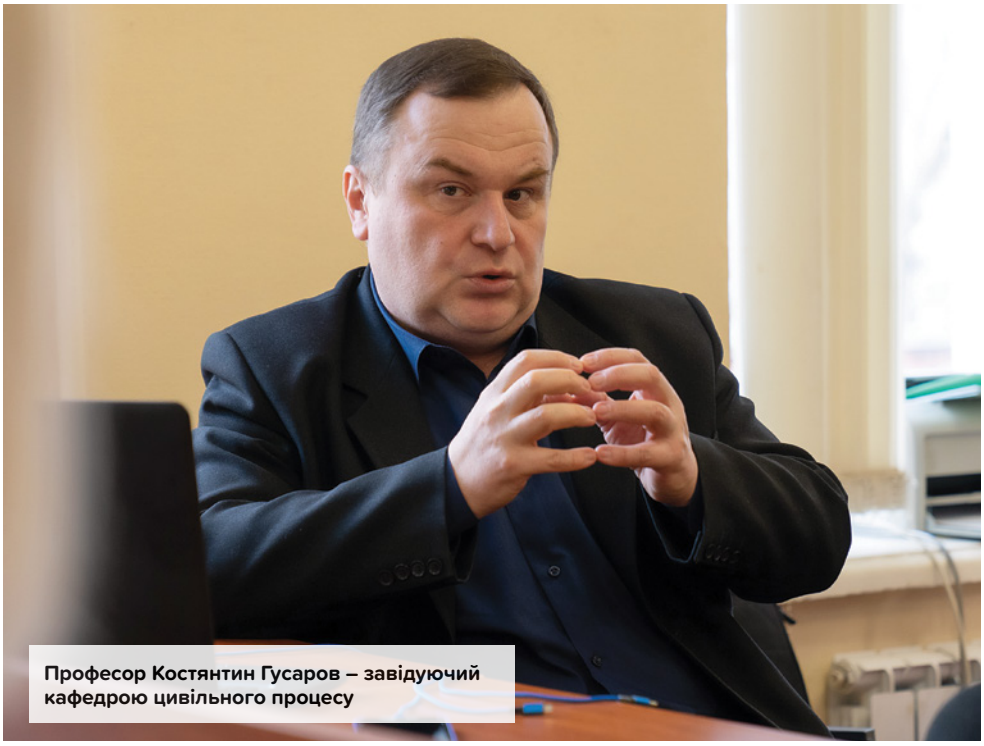

НОТАРІАТ ЯК НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Правові засади нотаріальної діяльності в університеті викладаються дуже давно: спершу в межах навчальної дисципліни «Цивільний процес», а із вересня 1998 року було запроваджено викладання окремого курсу «Нотаріат» — спочатку для студентів факультету підготовки кадрів для органів юстиції (тепер це Інститут підготовки кадрів для органів юстиції України).

«В межах цієї навчальної дисципліни надається правова характеристика нотаріату як інституту превентивного правосуддя; з'ясовуються аспекти взаємодії нотаріату із судовою системою; висвітлюються специфічні риси нотаріату як органу безспірної цивільної юрисдикції, що знижує навантаження на судову систему; розкриваються питання сутності та функцій нотаріату, змісту нотаріальної діяльності, а також обґрунтовується необхідність подальшого втілення в українське законодавство основних засад класичної моделі нотаріату як системи превентивного позасудового захисту цивільних прав та інтересів; викладається теорія нотаріального процесу, досліджуються особливості нотаріальних процесуальних правовідносин, загальні та спеціальні правила вчинення нотаріальних дій», — розповіла Вікторія Баранкова, к.ю.н., доцент кафедри цивільного процесу.

Окрім того, протягом останніх шести років в університеті викладається спеціальний курс «Нотаріат та вчинення нотаріальних дій консульськими установами України» для студентів міжнародно-правового факультету, також запроваджено вивчення зазначених навчальних курсів і для студентів заочного факультету.

Професор Костянтин Гусаров – завідуючий кафедрою цивільного процесу

Оксана Шутенко, доцент кафедри цивільного процесу, к.ю.н.

Єлизавета Яригіна, провідний методист навчально-методичного відділу, к.ю.н.

Кафедра пишається давньою історією та легендарним науково-викладацьким складом

Розроблено та викладається спеціальний навчальний курс «Судовий контроль за нотаріальною діяльністю». А протягом двох останніх навчальних років запроваджено профіль навчання «Нотаріат». З 2021 року запроваджується дія освітньо-професійної програми «Правові засади діяльності органів юстиції».

Лекції з нотаріату читають доценти кафедри цивільного процесу Вікторія Баранкова та Оксана Шутенко, практичні заняття проводять асистенти кафедри Ірина Череватенко та Яна Коломієць.

Нещодавно в університеті було проведене опитування студентів щодо вибору навчальних програм — у топ-3 потрапили традиційний прокурорський напрямок, сфера бізнесу, а також нотаріат. Молодь розуміє, що нотаріальна діяльність має перспективи розвитку в Україні.

В нотаріат закохалася одразу — зізналася Оксана Шутенко, яка вже три роки викладає цю дисципліну. Особливо викладачу імпонує орієнтованість нотаріату на мирне вирішення певних питань, попередження судових спорів. Таку концепцію намагається донести і студентам. В перспективі планується залучати до проведення занять діючих нотаріусів, аби студенти могли пізнати практичні особливості омріяної професії.

Студенти Платон Мохончук та Владислав Дьяченко переконані: вивчення нотаріату – це глобальна підготовка в сфері цивільного права

Поглиблене вивчення нотаріальної діяльності базується на ґрунтовному науковому та методичному забезпеченні

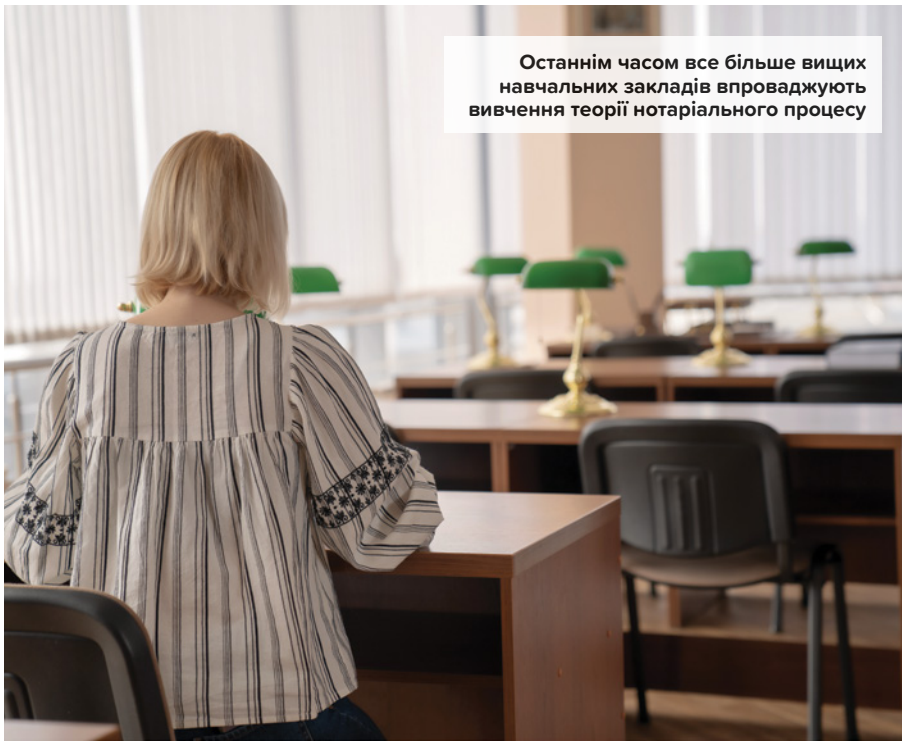

Кафедра цивільного процесу акумулює викладання та проведення наукових досліджень у галузі проблем цивільного судочинства, нотаріату та інших позасудових юрисдикцій

Викладачі НЮУ щиро захоплені нотаріатом та прагнуть виплекати нове покоління талановитих правників

Останнім часом все більше вищих навчальних закладів впроваджують вивчення теорії нотаріального процесу

НАУКОВИЙ БАЗИС

Можливість наукового та методичного забезпечення настільки детального та поглибленого вивчення нотаріальної діяльності у навчальному процесі — результат плідної наукової діяльності та досягнень харківської школи процесуалістів.

Передусім, проблематика нотаріату протягом багатьох років слугувала предметом наукового інтересу видатного українського вченого, професора Вячеслава Комарова.

Свого часу саме професор Комаров суттєво розвинув теорію предмету цивільного процесуального права та обґрунтував висновок про те, що ним охоплюються правові відносини, які виникають не тільки при здійсненні правосуддя, а й у сфері діяльності інших юрисдикційних органів, зокрема, нотаріату. Визначальний внесок цей видатний науковець зробив і у теорію юридичного процесу, започаткувавши у харківській школі процесуалістів наукові підходи до обґрунтування процесуального характеру нотаріальної діяльності та розвиток теорії нотаріального процесу.

Пізніше праці Вячеслава Комарова були присвячені таким науковим та практичним проблемам, як подальший розвиток інституту нотаріату в Україні як нотаріату класичного типу, новелізація нотаріального законодавства, належне й оптимальне унормування функціонування нотаріату як системи превентивного позасудового захисту цивільних прав та інтересів. В цьому контексті зверталася увага на створення єдиного нотаріату, визначення системи та компетенції нотаріальних органів, функцій і статусу нотаріуса тощо.

Ефективність наукових напрацювань у сфері нотаріату зумовила не тільки існування великої кількості наукових статей (що публікуються, окрім наукових видань, і у фахових журналах для нотаріусів), доповідей на науково-практичних конференціях та міжнародних наукових столах, а й видання під редакцією професора Комарова навчальних посібників та підручників з нотаріату та нотаріального процесу (у 1992, 1999, 2001, 2006, 2011 та 2019 роках).

Важливо зазначити, що у 1998 році під науковим керівництвом Вячеслава Комарова відбувся захист Вікторією Баранковою першої у незалежній Україні кандидатської дисертації, присвяченої обґрунтуванню існування нотаріального процесу, за темою «Проблеми нотаріальної форми охорони та захисту прав». А у 2015 році вже під науковим керівництвом Вікторії Баранкової відбувся захист кандидатської дисертації Іриною Череватенко за темою «Нотаріальне провадження щодо посвідчення безспірних прав».

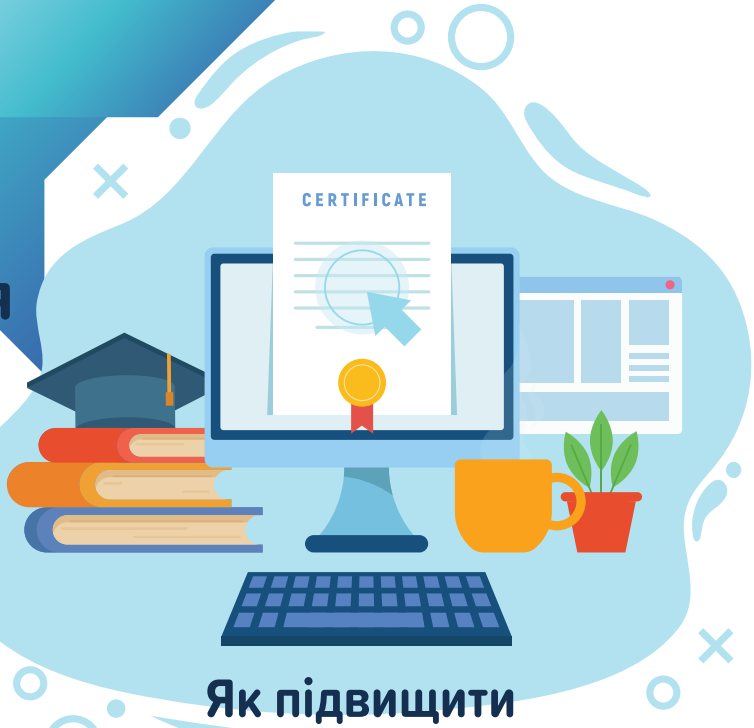
Останнім часом все більше вищих навчальних закладів впроваджують вивчення теорії нотаріального процесу, адже у лавах нотаріату важливо бачити спеціалістів із ґрунтовною підготовкою.

Текст: Юлія Шешуряк
Фото: Павло Паригін

НОТАРІАЛЬНА ПАЛАТА УКРАЇНИ

Дистанційне підвищення професійного рівня нотаріусів України

EDU.NPU.UA

Поглиблення професійних знань – онлайн,
з будь-якого місця, у зручний час.

Доступно, надійно, безкоштовно!

Сертифікати –
іменні, електронні,
з QR-кодом
для підтвердження
достовірності.

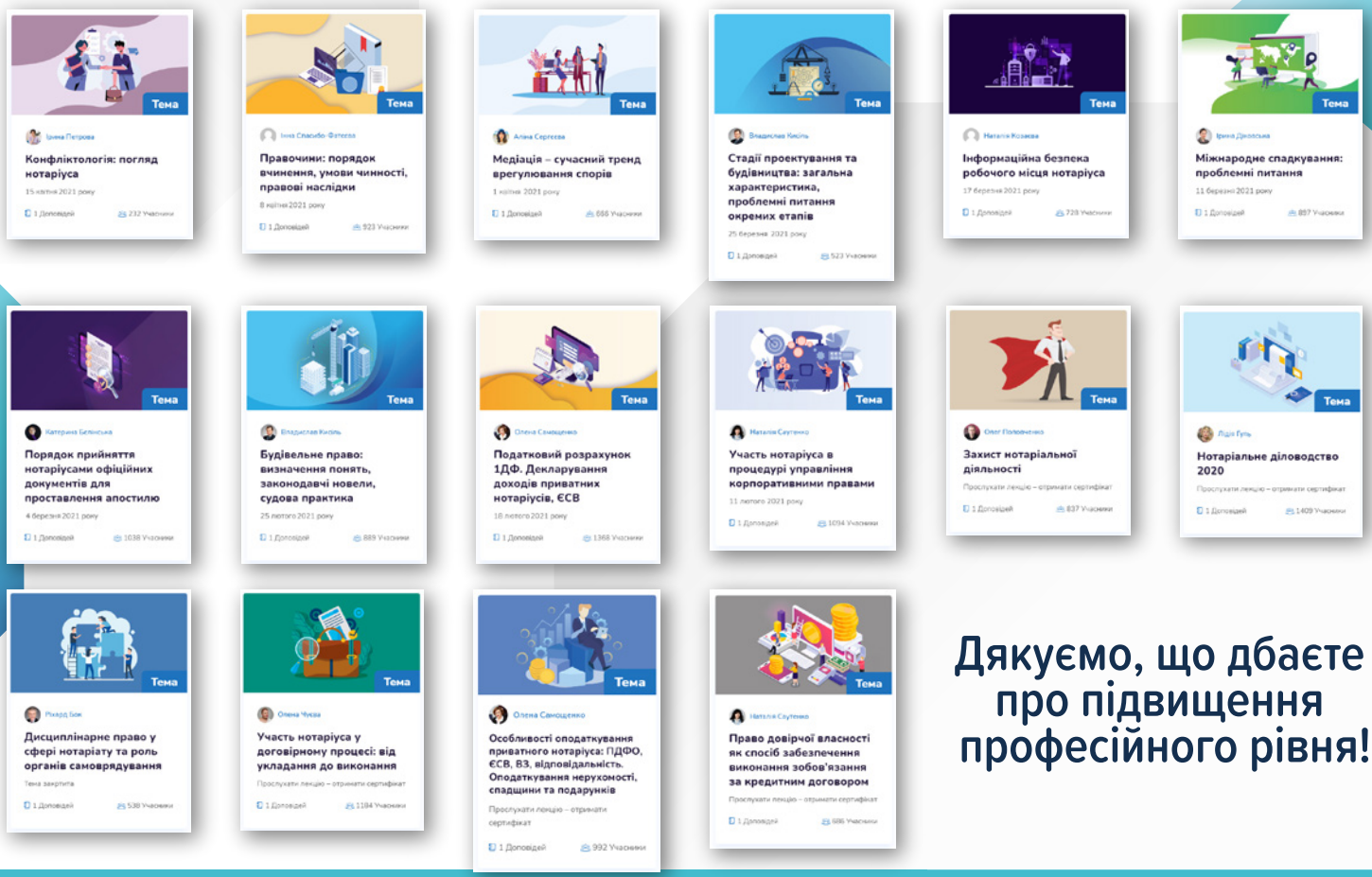
Як підвищити професійний рівень на порталі edu.npu.ua

ЗАРЕЄСТРУВАТИСЯ НА ПОРТАЛІ

(одноразово, реєстрація на кожен окремий захід більше не потрібна!)

Вхід

ОБРАТИ ТЕМУ → ПРОСЛУХАТИ ДОПОВІДЬ → ОТРИМАТИ СЕРТИФІКАТ

Дякуємо, що дбаєте про підвищення професійного рівня!

Нотаріальна палата України працює для вас!

ЛАРИСА ВОРОШИНА: «Очікуємо важливі зміни у нотаріаті»

Основні риси, які характеризують професію нотаріуса, – любов та повага до людей, вважає Лариса Ворошина, голова відділення Нотаріальної палати України в Сумській області, приватний нотаріус Сумського міського нотаріального округу, член Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату. Глибокі фахові знання та багаторічний досвід дозволили Ларисі Вікторівні здобути авторитет та довіру серед колег. Про реалії нотаріальної практики, перспективи реформування нотаріату, професійне та особисте – у інтерв'ю журналу «Нотаріат України».

— Ларисо Вікторівно, у нотаріат Ви прийшли вже в досить свідомому віці — що вплинуло на таке рішення?

— Професія нотаріуса після здобуття Україною незалежності стала найбільш різноплановою серед юридичних професій. Постійний розвиток, розширення повноважень, можливість опанування нових навичок — все це й вплинуло на бажання перейти до приватної нотаріальної діяльності.

— Досвід роботи в управлінні юстиції допомагає Вам ефективно керувати відділенням НПУ?

— Так. Оскільки я опікувалася нотаріатом — роботою державних нотаріальних контор та контролем за діяльністю приватних нотаріусів області — мені близькі та зрозумілі проблеми і державних, і приватних нотаріусів, питання підвищення кваліфікації, організації роботи. І, звичайно ж, здобуті на попередній роботі організаторські навички допомага-

ють при виконанні обов›язків голови відділення.

— Що найскладніше у роботі голови відділення НПУ, а що найприємніше?

— Потрібно докладати суттєвих зусиль, щоб знайти баланс у взаємовідносинах нотаріусів, аби в результаті колеги відчували себе єдиною нотаріальною спільнотою, а не просто окремими нотаріусами. Баланс особистого і спільного інтересу, партнерства. Це стосується і налагодження взаємодії та співпраці з міжрегіональним управлінням юстиції, з іншими органами державної виконавчої влади, місцевого самоврядування.

Найприємніше, звичайно ж, відчувати, що ми є спільнотою, поздоровляти колег із досягненнями та вручати нагороди, вітати із тими подіями, які дають можливість людині відчувати себе щасливою: днями народження, поповненнями у родинах, успіхами дітей та онуків.

— Як часто до Вас особисто звертаються колеги із Сум та області?

— Я завжди відкрита для спілкування із кожним з колег, у будь-який час доби. І не тільки я, а й всі члени правління нашого відділення постійно співпрацюють з колегами, консультують, розбирають найбільш складні ситуації, що пов'язані з конкретними нотаріальними діями чи виникають при спілкуванні з відвідувачами.

Оскільки у зв'язку з карантинними заходами ми обмежені у можливості проводити безпосередні зустрічі усією спільнотою області, зараз більше спілкуємося онлайн. Це реалії нашого життя на теперішній час.

— Як вплинула пандемія на діяльність нотаріусів, чи змінилась пропорційність нотаріальних дій? Можливо, стало більше заповітів чи договорів щодо нерухомості?

— Пандемія та карантин змінили підхід до організації роботи і в державних нотаріальних конторах, і у приватних нотаріусів, змінився підхід до прийому відвідувачів, нотаріуси перейшли на дистанційні консультації, ми всі стали більш дисциплінованими.

Дійсно, зменшилася загальна кількість нотаріальних дій та їх співвідношення, особливо в перші півроку карантину. На даний час ситуація потроху вирівнюється. В цілому, стало більше таких нотаріальних дій, як посвідчення заповітів, видача свідоцтв про право на спадщину. Менше посвідчено договорів щодо нерухомого майна, засвідчень справжності підписів на документах, зменшилася в минулому році і кількість договорів застави та іпотеки.

> ***Інформаційні листи, методичні посібники, експрес-аналізи, розроблені НПУ, стають «настільною книгою» кожного нотаріуса***

І все частіше громадяни задають питання про можливість вчинення нотаріусом нотаріальних дій дистанційно, за допомогою електронного цифрового підпису (особливо засвідчення справжності підписів на документах, засвідчення копій документів, посвідчення довіреностей, можливість засвідчення нотаріусом документів, одержаних з публічних реєстрів чи баз даних).

Як бачимо, карантин дає поштовх до чергових змін в нотаріальній професії. Думаю такі зміни будуть відбуватися вже досить скоро, і електронний нотаріат в Україні запрацює.

— Якими повинні бути ідеальні методичні матеріали для нотаріусів? Якою Ви бачите у перспективі єдину нотаріальну практику?

— Нотаріальна практика, однозначно, повинна формуватися Нотаріальною палатою України.

Як на мене, нічого ідеального створити неможливо. Адже ми живемо в соціумі, який постійно розвивається та змінюється. Тому можна вести мову про професійно підготовлені матеріали — вони й будуть умовно ідеальними.

Для цього при підготовці методичних матеріалів крім нотаріусів, які працюють в комісіях НПУ, необхідно більше залучати фахівців у певних галузях права, і не тільки науковців, а й досвідчених практикуючих спеціалістів, суддів. За останні роки ми вже бачимо гарні результати, коли інформаційні листи, методичні посібники, експрес-аналізи, розроблені НПУ, стають «настільною книгою» у кожного нотаріуса.

— У якому зараз стані державний нотаріат Сумської області? Якою Ви загалом бачите подальшу долю державного нотаріату в Україні?

— В нашій області, як в інших регіонах України, кількість державних нотаріусів значно менша, ніж приватних нотаріусів. На Сумщині налічується 18 державних нотаріальних контор, з яких діє 14. В держнотконторах області працює 16 державних нотаріусів, з яких 3 державних нотаріуса працюють також в порядку заміщення в ДНК, де вакантні посади державного нотаріуса. Загалом, вакантними є 9 посад державного нотаріуса.

Незважаючи на загальну тенденцію зменшення кількості державних нотаріусів, в нашій області за останні два роки на посади державних нотаріусів зараховано два спеціаліста, які успішно склали кваліфікаційний іспит та прийшли працювати в державний нотаріат.

Що стосується подальшої долі державного нотаріату. Рано чи пізно ми перейдемо до єдиного нотаріату, для цього є всі передумови. Головне — повинна бути воля держави на проведення такого реформування, а також закон, де будуть чітко прописані всі етапи реформування та процедура надання пільг для малозабезпечених верств населення. Тут можна не «винаходити велосипед», а взяти за основу аналогічну систему в сфері адвокатури — безоплатну правову допомогу. Ця система вже відпрацьована і може бути застосована в нотаріаті: повинні бути чіткі критерії визначення особи малозабезпеченою, встановлено розмір пільги із оплати конкретної нотаріальної дії та порядок компенсації суми такої пільги, а також порядок укладення договорів з нотаріусом для компенсації нотаріусу суми пільги.

> ***Нотаріальному самоврядуванню варто передати більшість функцій із організації та контролю, підвищення професійного рівня нотаріусів***

— Ларисо Вікторівно, ще одна важлива сфера Вашої діяльності — ВККН. Як Ви оцінюєте переформатування Комісії?

— Переформатування Комісії і збільшення кількості нотаріусів у її складі (зараз 11 нотаріусів та 3 представники Міністерства юстиції), а також те, що головою ВККН тепер також є нотаріус (Бернацька Інна Михайлівна, яку дуже добре знають усі нотаріуси України), — це свідчення високої довіри Міністерства юстиції до нотаріальної спільноти, а також перші кроки до передачі цих функцій нашому професійному самоврядуванню.

— Як вважаєте, чи могла би НПУ взяти на себе повноваження щодо здійснення допуску в професію?

— Вважаю, що це можливо. І не тільки щодо допуску в професію, а й позбавлення цього допуску нотаріусів, які свідомо своїми діями порушують присягу. Але для цього потрібно багато зробити і на зако-

нодавчому рівні, і в доборі спеціалістів, які забезпечуватимуть роботу Комісії, і в матеріальному забезпеченні цього напрямку діяльності. Як член ВККН можу сказати, що це не просто імідж для самоврядної організації, це ще й величезна відповідальність. Загалом, найближчим часом очікуємо важливі зміни у нотаріаті.

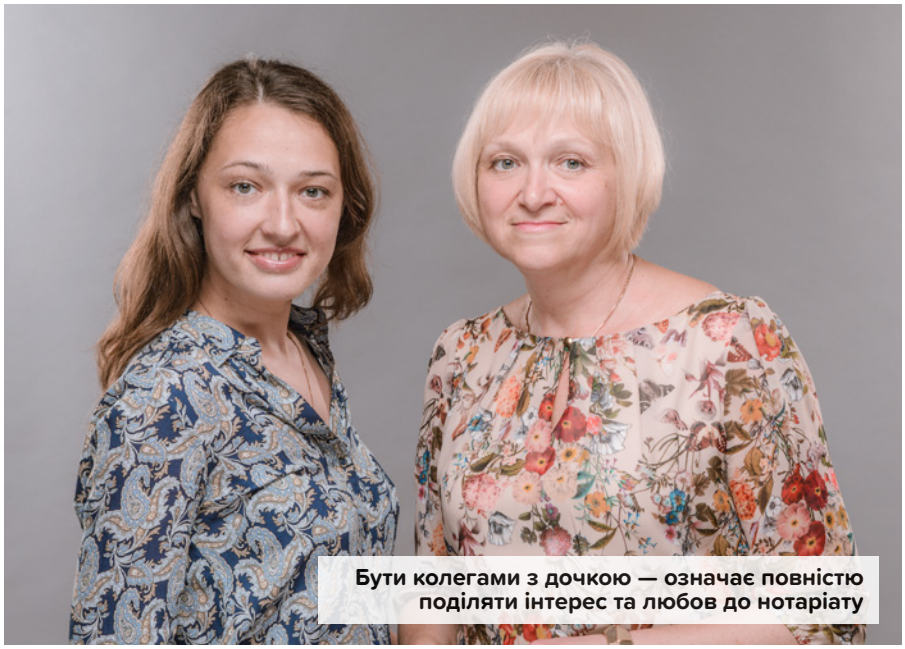
— Чи можна прогнозувати сплеск активності в нотаріаті після відкриття ринку землі?

— Так званий «земельний закон», який скасовує мораторій на продаж земельних ділянок для ведення товарного сільськогосподарського призначення та має запровадити ринок землі в Україні вже влітку цього року, залишається однією із найбільш обговорюваних тем останнього року. Різні спеціалісти висловлюють різні прогнози щодо його запровадження. Втім, очікувати сплеску активності відразу, мабуть, не варто. З 01 липня 2021 року купувати землю зможуть тільки громадяни України, і то в певних межах — до 100 гектарів, а ціна продажу не може бути меншою, ніж нормативно-грошова оцінка земельної ділянки. Юридичні особи зможуть придбавати землю тільки з 2024 року, тому саме з цього часу ринок землі запрацює в повній мірі.

Головне, щоб до моменту відкриття ринку землі були прийняті необхідні нормативно-правові акти, які забезпечуватимуть його функціонування хоча би на першому етапі.

У мене як у нотаріуса виникає закономірне питання: якщо нотаріус повинен буде перевіряти встановлену межу в 100 га, то яким чином (за допомогою яких державних реєстрів та баз даних) нотаріус перед посвідченням договору купівлі-продажу земельної ділянки перевірить цей факт і чи буде така одержана інформація повною?

— В роботі нотаріусів є і глобальні, і повсякденні труднощі. Якби можна було б вже зараз вирішити якусь проблему нотаріальної діяльності, але лише одну, — що б Ви обрали?

Бути колегами з дочкою — означає повністю поділяти інтерес та любов до нотаріату

— Вдосконалення законодавства, в першу чергу — нашого профільного Закону «Про нотаріат»: передати нотаріальному самоврядуванню більшість функцій із організації та контролю, підвищення професійного рівня нотаріусів. Також актуальним було би прийняття Нотаріально-процесуального кодексу.

> *Нотаріат України буде реформуватися, але залишиться потрібним громадянам нашої держави*

— Ви працюєте у нотаріальній конторі разом із дочкою. Як Ви сприйняли її рішення стати нотаріусом?

— Головне, що це було її рішення. І дуже хочу, щоб вона ніколи не втратила інтерес до цієї багатогранної професії.

Думаю, що нотаріат в Україні, ніколи не стане «зникаючою» професією, він буде реформуватися, змінюватися, але залишиться потрібним громадянам нашої держави, буде забезпечувати безспірність правовідносин, попереджувати спори, захищати майнові права громадян і юридичних осіб.

— На Вашу думку, чим відрізняється молоде покоління нотаріусів, які склали іспит у останні роки?

— Цілеспрямованістю, високим рівнем професійних знань, загальною ерудицією, володінням іноземними мовами, прагматизмом.

— Можете описати портрет типового українського нотаріуса?

— Це юрист-професіонал, психолог і медіатор одночасно.

— Розкажіть, будь ласка, як Ви плануєте свій робочий день, любите дисципліну чи спонтанність? Ви перфекціоніст в роботі?

— Мабуть, нотаріат і спонтанність не зовсім уживаються. Сама професія нотаріуса — дисциплінує.

Чи я перфекціоніст? Знаєте, не дуже люблю цей термін. Слово «perfectio» має декілька значень: «виконання», «завершення», «досконалість», «бездоганність», «ідеал». Бути перфекціоністом — значить ставити завищені вимоги і до себе, і до оточуючих.

Так, я критично оцінюю себе, свою поведінку, результати своєї роботи. Але не дозволяю собі щось нереальне вимагати від інших, зокрема колег, які зі мною вже багато років. Кожна людина така, яка вона є. Вимагати наслідувати іншого, ідеально чи бездоганно виконувати якусь роботу — не дасть результату, допоки людина сама

не буде прагнути найкращого результату. А в цьому може допомогти лише власний приклад.

— Під час відпочинку дозволяєте собі забувати про робочі питання?

— Під час відпочинку можу дозволити собі забути про роботу тільки в двох випадках: якщо вимикаю телефон під час екскурсії, коли ми з чоловіком подорожуємо, відвідуємо театр, концерти тощо, або ж коли виїздимо разом рибалити, бо азарт перекриває все.

— Чи полюбляєте кінематограф? Який фільм порадили б колегам?

— З останніх фільмів запам›ятався «Небезпечна гра Слоун». Як на мій погляд, цікавий продуманий сценарій, гарна гра акторів.

Хоча, я більше люблю читати книги. І саме паперову книжку, а не її електронну версію. З книгою ти залишаєшся сам на сам, можеш замислитися чи поміркувати, а то й навіть «зависнути» на якійсь сторінці, можеш перечитати уривок, який найбільш сподобався чи зачепив. Зараз читаю трилогію «Атлант розправив плечі» Айн Ренд, цей твір не новий, але цікавий завжди, поза часом.

— Суми — дуже затишне місто. Як Вам працюється у ньому, які улюблені місця для прогулянок?

— Суми знаходяться на Слобожанщині, місто засноване козаками в 1652 році, попередні назви — «Сумина слобода», «Сумин». Місто лежить на берегах річки Псел, через нього проходить ще дві невеликі річки Сумка та Стрілка. Це невелике, компактне, але затишне і зелене місто з парками та скверами.

Люблю з родиною гуляти і в центрі, у старому місті, і вздовж річки, бо Псел проходить через усе місто, і гарних краєвидів, коли відпочиваєш і очима, і душею, у нас вдосталь.

В місті немало цікавих архітектурних пам'яток, збереглася й найперша побудована в тоді ще невеликому містечку кам'яна споруда — Свято-Воскресенський кафедральний собор, або як його називають сумчани, Воскресенська церква, що є чудовим прикладом козацького бароко. Символ міста Сумська альтанка розташована біля Сумського краєзнавчого музею, є центром культурних зібрань містян, проведення виступів духових оркестрів.

— Який туристичний потенціал загалом у Сумщини?

— Сумщина — це родючі чорноземи, це запаси нафти, газу та кварцового піску, це успішні виші та наукові заклади. Цікавими для туристів є міста Глухів та Путивль, з їх архітектурними пам›ятками та монастирями. У місті Тростянець на території історичної пам›ятки архітектури «Круглий двір» вже не один рік проводяться музичні фестивалі, зокрема міжнародні, фестиваль «Стара фортеця».

В області є декілька дендропарків, розвивається зелений туризм, найближча до Сум — садиба сільського зеленого туризму «Грунівська Січ» у Краснопільському районі. Активно розробляються велосипедні маршрути для подорожей по території області. На Сумщині багато річок та озер з мальовничими краєвидами, які не залишають байдужими ані жителів області, ані наших гостей.

— «Без верби і калини нема України». А без чого немає нотаріату?

— Без любові та поваги до людей. Це основні риси, які характеризують нотаріусів України, і без яких неможливе існування нашої професії.

Бесіду вела Юлія Шешуряк

НОТАРІАТ ОБЛИЧЧЯМ ДО ЛЮДЕЙ: ІНФОГРАФІКИ

Нотаріальна палата України в рамках проекту «Нотаріат обличчям до людей» продовжує розробляти низку інфографік щодо нотаріальних дій.

Шановні нотаріуси! Ви можете завантажити файли з інфографіками в хорошій якості на сайті НПУ (розділ «Нотаріат для людей» npu.ua/people) та роздрукувати листівки для розміщення у нотаріальних конторах з метою інформування відвідувачів.

Проект НПУ «Нотаріат обличчям до людей» передбачає реалізацію нотаріатом України просвітницької місії, інформування громадян про їх права, способи захисту законних інтересів, особливості вчинення правочинів, можливості та переваги нотаріату, який гарантує безспірність нотаріальних дій.

Нотаріат України завжди на захисті прав та інтересів громадян!

Логотип Нотаріуса

Рекомендації для створення «особистого бренду»

Перо, чорнильниця, Феміда, перо, латинська N, терези, перо, печатка, перо, перо... Ось результати пошуку, які видає Google на слово «нотаріус». Переважно це зображення на логотипах – саме таку символіку активно експлуатують українські нотарі. Любов до «вічної класики» чи небажання побачити професію через призму сучасності? Спробуємо розібратися.

Юлія Шешуряк

головний редактор журналу «Нотаріат України»

Поняття логотипу стосується переважно сфери маркетингу, діяльності підприємств, а нотаріальна діяльність не є бізнесом. Можливо, тому не так часто нотаріуси України задумуються про належну візуалізацію професійного стилю. Разом з тим, бренд-айдентику використовують і неприбуткові, громадські організації, і окремі особистості, аби стати впізнаваними.

Зважаючи на законодавчо закріплену відсутність конкуренції в нотаріаті, ми не можемо говорити про пряму мету нотаріуса чимось відрізнятися від колег. Логотип може стати важливим елементом іміджу (і нотаріуса, і нотаріату). Але — лише вдалий логотип.

Особистий бренд, якщо говорити простою мовою, — це те, що про вас думають інші люди. А особистий бренд нотаріуса це ще й те, що люди думатимуть загалом про нотаріат.

Логотип приватного нотаріуса (нотаріальної контори) — оригінальне зображення, яке персоналізує нотаріуса, а також відображає філософію, цінності нотаріату загалом.

Використовувати його можна (звісно, не для реклами, яка нотаріусам заборонена): на візитках, вивісках, у оформленні вебсайту, сторінок в соціальних мережах, в інтер'єрі офісу тощо.

ВДАЛА КОМБІНАЦІЯ

Логотипи бувають графічні (лише картинка), текстові (лише напис) або комбіновані. Більш ширша класифікація виділяє також логотипи у вигляді абревіатур, слів, символів, персонажів (людина, тварина тощо).

Логотип нотаріуса може складатися із таких елементів (усіх або окремих):

— основний графічний елемент (картинка, монограма тощо);

— текстова частина (наприклад, ПІБ нотаріуса);

— дескриптор — невеликий підпис, який розшифровує суть діяльності («нотаріальна контора», «приватний нотаріус», але не «нотаріальні послуги» — пам'ятаймо, що нотаріус послуги не надає, а вчиняє нотаріальні дії).

Перевага текстового логотипу в тому, що він одразу може продемонструвати вид діяльності.

Все більше нотаріусів, особливо молоде покоління, використовують текстовий логотип із власним прізвищем, перетворюючи його у «бренд». І це вдале класичне рішення, характерне, зокрема, для юридичних фірм.

Логотип також може виглядати як монограма, що включає в себе дві або три літери — прізвища, імені та по батькові нотаріуса.

Якщо приватні нотаріуси працюють разом у конторі, можна ви-

користовувати два прізвища або навіть адресу контори, якщо вона легко запам'ятовується.

ІГРИ ЗІ ШРИФТАМИ

У більшості випадків на логотипі нотаріуса основною є текстова частина, а отже, важливо обрати вдалий шрифт. Актуальні шрифти для логотипів — прості, «чисті» (тобто, без зарубок та вензелів).

Текст на логотипі повинен бути максимально розбірливим. Основне слово, яке використовується на логотипі, рекомендується зображати одним і тим же шрифтом.

Не перевантажуйте логотип безліччю написів і шрифтів, інакше він виглядатиме непрофесійно, — відповідно, можуть з'явитися сумніви у професійності безпосередньо самого нотаріуса.

ДВА КОЛЬОРИ МОЇ...

Визначитися із кольоровою палітрою логотипу — один із найважливіших етапів. Правильно підібраний колір здатний викликати необхідні асоціації та емоції.

В юриспруденції використовують переважно темні, стримані відтінки. Наприклад, згідно із дослідженнями, найпопулярнішим кольором для юридичної компанії є синій. Вважається, що цей колір умиротворює, викликає відчуття довіри, впевненості, надійності, професіоналізму.

А от до червоного кольору варто поставитися обережно, адже він не лише символізує велич і силу, а й збуджує нервову систему, може викликати навіть страх чи агресію. Втім, елемент червоного кольору на логотипі може мотивувати навіть самого нотаріуса та надавати рішучості клієнтам.

Досить виграшно виглядатимуть неяскраві відтінки синього, коричневого, сірого, чорного кольорів. Можна спробувати металізовані відтінки.

Головне — не використовуйте всі кольори веселки, три кольори (відтінки) буде цілком достатньо. До речі, врахуйте, що логотип повинен презентабельно виглядати і у кольоровому, і у чорно-білому варіанті.

Про вплив кольорів на психіку є багато матеріалів, які за бажанням можна прочитати, але завідомо виграшних кольорів не існує — все залежить від концепції вашого логотипу.

ЩО НАПИСАНО ПЕРОМ?

Якщо із кольорами та шрифтами ще можна обережно «гратися», то щодо зображення перше прохання: давайте скажемо категоричне «ні» фігурі Феміди та терезам. Ці символи чітко асоціюються із судовою системою та частково правоохоронними органами, а не приватним правом, якого стосується латинський нотаріат. Нотаріус нікого не судить, хоча й нотаріат часто називають «превентивним правосуддям».

Перо та печатка — «вічна класика» на логотипах нотаріусів. Можливо, тому й не варто дивуватися, що нотаріуса часто «класично» сприймають як «робота» для проставлення печатки й підпису? І якщо печатка у нотаріуса таки є, то перо можна відшукати хіба на капелюшку стильної пані.

Littera scripta manet — написане не знищується, говорить нам латинський вираз, який разом із символом пера розміщено і на логотипі Нотаріальної палати України. Також ми можемо бачити римську колону, яка свідчить про приналежність до нотаріату латинського типу.

Справедливості заради відзначимо, що і на логотипі МСЛН присутнє зображення пера. Також вказаний девіз Lex est quodcumque notamus — написане нотаріусом це закон. У дизайні використано анімалістику — орел із німбом символізує дух вищої влади.

Отже, перо залишилося нотаріату в спадок із сивих часів, коли нотаріуси були частково і писарями, та стало стереотипним символом нотаріальної діяльності в усьому світі.

Але що саме цим пером пишете ви як сучасний нотаріус? Зараз у нотаріусів набагато ширший функціонал, основним робочим інструментом став комп'ютер, запроваджується електронний нотаріат. Можливо, нехай перо залишається лише на логотипах професійних організацій для історичної пам'яті, а для позиціонування нотаріату як професії майбутнього варто спробувати віднайти нові символи.

Втім, стереотипи існують саме для того, щоб полегшувати взаєморозуміння між людьми. Тому ретро чи модерн — вибір за вами. Альтернативним рішенням може стати сучасне дизайнерське зображення класичного символу.

Головне розуміти, що хороший логотип повинен бути простим, зрозумілим, а ще — емоційним, тобто викликати в людей якісь позитивні асоціації, пов'язані в нашому випадку із нотаріальною діяльністю.

Простота — це не лише візуальний мінімалізм та лаконічність, але й закладена у логотип проста ідея,

яка одразу зчитується. Така психологія людини: ті речі, які ми не розуміємо, викликають стан напруження, тривожності, а значить — недовіри. Тому краще не гіпнотизувати клієнтів химерними переплетеннями складних візерунків.

Універсальність логотипу передбачає його чітке та однакове зображення в усіх можливих варіантах: вивіска, сайт, візитки, сувеніри тощо. Як варіант можна розробити кілька варіантів логотипів в одному дизайні (наприклад, щоб логотип «вписувався» у квадрат та прямокутник).

Бажано, щоб ваш логотип був довговічним, не втратив актуальність навіть через десять років, аби не довелося вимушено робити «ребрендинг».

ЯК СТВОРИТИ ЛОГОТИП

Якщо окрім юридичної освіти ви отримали й художню, або маєте талант та досвід дизайнера, можете самостійно намалювати ваш логотип.

Також існує велика кількість онлайн-редакторів, у яких досить швидко і часто навіть безкоштовно можна зробити логотип, але швидше за все, таке зображення не буде унікальним. Обов'язково перевіряйте готовий логотип через пошук картинок у Google.

Найоптимальніший варіант — замовити логотип у професійного дизайнера. Головне, щоб він зрозумів ваші ідеї та побажання.

ПІДСУМКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

- Логотип персоналізує нотаріуса та відображає цінності професії.
- Перевага — текстовому логотипу із використанням ПІБ (прізвища) та зазначенням виду діяльності.
- Бажано використовувати два-три кольори, враховуючи вплив на психологію.
- Шрифт повинен бути лаконічним та простим.
- Обираючи символічне зображення, уникайте Феміди й терезів, а якщо бажаєте класики — обіграйте історичні артефакти (перо, сувій тощо) в сучасному стилі.

Логотип нотаріуса — не необхідність, не розкіш, але спосіб покращити професійний імідж, додати у повсякденність елементи естетики та стилю.

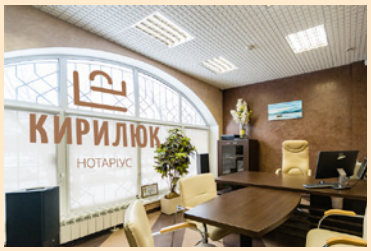
Вивіска нотаріуса — не реклама

Згідно із Законом України «Про рекламу» та Типовими правилами розміщення зовнішньої реклами, не вважається рекламою вивіска чи табличка з інформацією про зареєстроване найменування особи, знаки для товарів і послуг, що належать цій особі, вид її діяльності, час роботи, що розміщені на внутрішній поверхні власного чи наданого у користування особі приміщення, на зовнішній поверхні будинку чи споруди не вище першого поверху або на поверсі, де знаходиться власне чи надане у користування особі приміщення, біля входу в таке приміщення.

Тому будь-які вимоги про демонтаж вивісок, розміщених відповідно до вимог чинного законодавства, є перешкоджанням у здійсненні нотаріусами професійної діяльності і порушенням законодавства України, зокрема статті 8-1 Закону «Про нотаріат».

Органи місцевого самоврядування не повинні обмежувати чи ускладнювати виконання нотаріусами своїх обов'язків та видавати необґрунтовані вимоги щодо демонтажу інформаційних вивісок, які розміщені відповідно до вимог чинного законодавства.

Олена Кирилюк, віце-президент НПУ, приватний нотаріус Київського міського нотаріального округу

«Логотип допомагає нотаріусу ефективно позиціонувати себе як професіонала. Важливим є оригінальність зображення, наявність концепції, певної філософії, яка би відображала суть нотаріальної діяльності, позитивні наслідки нотаріальних дій. Мій логотип зовнішньо схожий на портфель, який немовби огорнули руками. Це символізує, що справи клієнтів у надійних руках нашого нотаріального офісу. Прізвище нотаріуса у логотипі підкреслює індивідуальність та спрямоване на запам'ятовування його клієнтами. Ім'я у якості своєрідного «особистого бренду» — це додаткова гарантія доброчесності. Також логотип використано для оформлення інтер'єру робочого приміщення — задля єдиного стилю та естетичності»

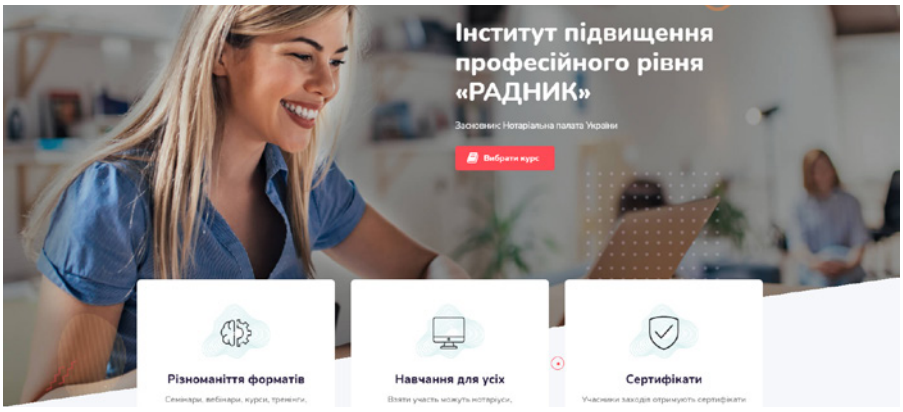
Володимир Плетньов, приватний нотаріус Рівненського міського нотаріального округу

ПРИВАТНИЙ НОТАРІУС
ВОЛОДИМИР ПЛЕТНЬОВ

«Ідея формування свого логотипу зародилась майже на початку нотаріальної діяльності, в 2009 році. Мене завжди приваблював фірмовий стиль великих компаній, банків тощо. Крім того, хотілося унікальності під час надання клієнтам певної інформації, необхідної для вчинення нотаріальних дій. Декілька місяців шукав в Інтернеті ідеї логотипів та їх оформлення. Здебільшого в темі нотаріату були зображення печаток, ручок, але це мене не влаштовувало. Натхнення прийшло, коли побачив зворотню сторону документа, прошитого двома нитками та скріпленого печаткою із сургуча. Саме це і стало основою для логотипу. В студентські роки я мав досвід роботи з графічними редакторами, тому вирішив розробити дизайн самостійно. Кольори логотипу — стриманість синього та об'єктивність сірого — на мою думку, найкраще характеризують нашу професію»

«РАДНИК» – додаткова можливість для саморозвитку

Нотаріальною палатою України влітку 2020 року було засновано Інститут підвищення професійного рівня «Радник» (у формі ТОВ), враховуючи ситуацію з пандемією і карантином, посилення бажання нотаріусів здобувати знання онлайн, а також зважаючи на актуальні запити від інших професій, оскільки безпосередньо НПУ згідно Статуту може організовувати підвищення професійного рівня лише для членів НПУ (нотаріусів).

Із вересня 2020 року Інститутом було організовано кілька десятків семінарів на різноманітні теми (як для нотаріусів, так і представників інших спільнот), зокрема: актуальні питання спадкового права, особливості земельного законодавства, нюанси державної реєстрації нерухомості та бізнесу, новації податкового законодавства, нотаріальне діловодство, лекторій для осіб, які мають намір складати кваліфікаційний іспит тощо.

У грудні 2020 року для Інституту «Радник» створено сучасну освітню платформу — сайт radnyk.npu.ua, де проводяться онлайн-семінари та розміщуються відеозаписи минулих заходів.

Основною метою діяльності Інституту є підготовка, перепідготовка та забезпечення підвищення професійного рівня (кваліфікації) нотаріусів, їх помічників, консультантів, державних реєстраторів, адвокатів, юристів, осіб, які мають намір працювати помічником приватного нотаріуса та консультантами в держнотконторі, мають намір складати кваліфікаційний іспит, арбітражних керуючих, судових виконавців, судових експертів, ріелторів, медіаторів тощо. «Радник» займатиметься організацією навчальних занять, семінарів, вебінарів, курсів та інших заходів.

Директор Інституту Лариса Мартюк має значний досвід роботи у нотаріаті, професійному самоврядуванні та організації заходів з підвищення професійного рівня.

Бліц-інтерв'ю

ЛАРИСА МАРТЮК, директор Інституту «Радник»

— Ларисо Орестівно, яка концепція діяльності Інституту?

— Передусім, «Радник» надає можливість оновити та систематизувати знання не лише нотаріусам, а й помічникам приватних нотаріусів, консультантам державних нотаріальних контор, державним реєстраторам, адвокатам, ріелторам, судовим виконавцям, арбітражним керуючим та всім бажаючим. Учасники заходів отримують сертифікати про підвищення професійного рівня.

Також передбачається різноманіття форматів заходів — семінари, вебінари, курси, тренінги, майстер-класи, тури тощо. Для повноцінної реалізації всього задуманого очікуємо завершення карантинних заходів в Україні.

— Наразі заходи «Радника» відбуваються переважно в онлайн-форматі?

— Так, і хочу зазначити, що такий формат вже став звичним для усього світу. Але ми пропонуємо не лише переглядати семінари онлайн у прямій трансляції, а й надаємо доступ до відеозаписів заходів, що вже відбулися. Таким чином, кожен бажаючий має можливість підвищити професійний рівень у зручний для себе час.

Ми працюємо для того, щоб зробити здобуття знань комфортним, доступним та максимально якісним.

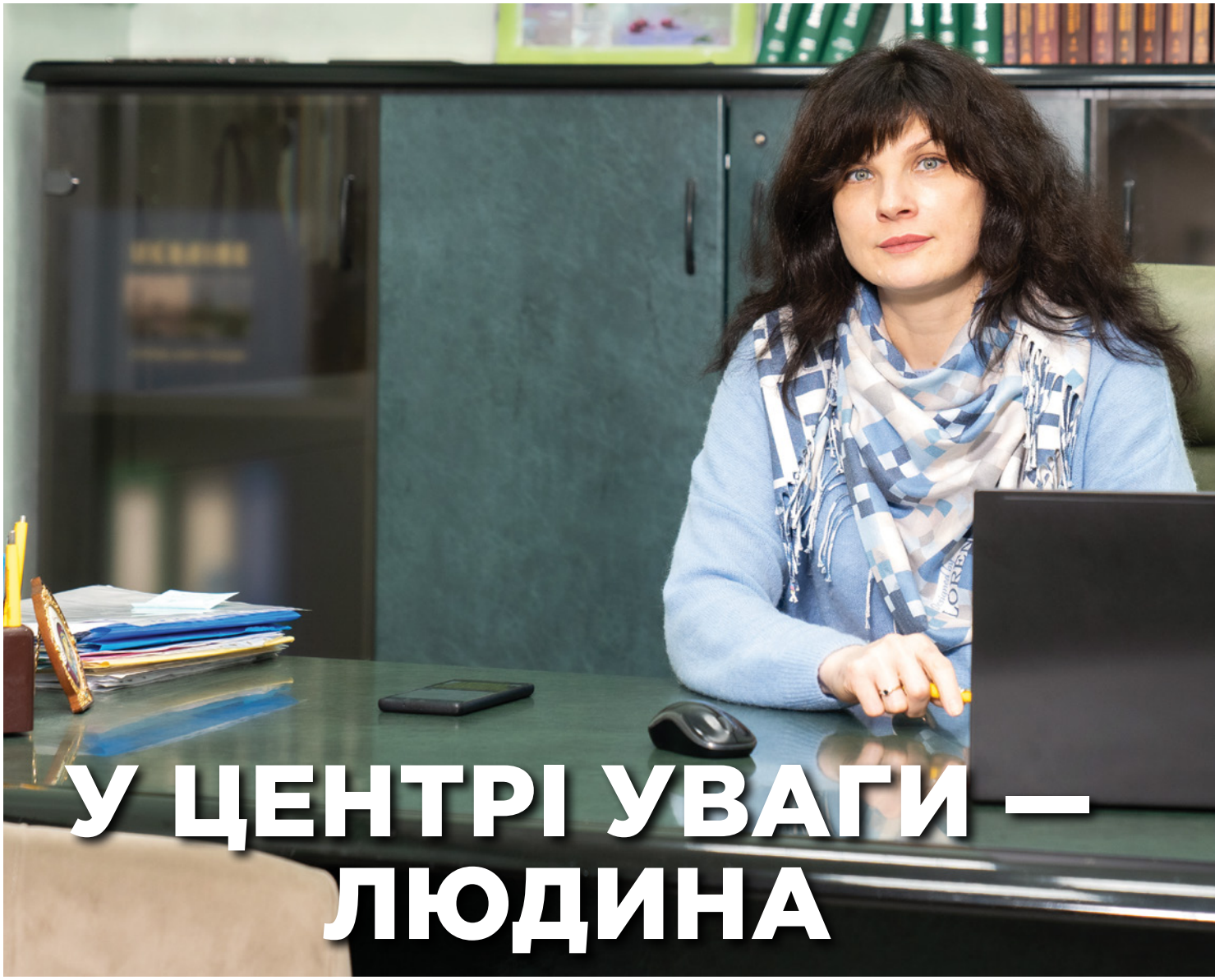
— Чим керуєтеся при виборі лекторів?

— Інститут «Радник» для проведення заходів запрошує нотаріусів із багаторічним стажем нотаріальної діяльності, фахівців-практиків з різних галузей права, працівників Міністерства юстиції України. Наші лектори — найкращі професіонали! Пропонуємо співпрацю юристам та експертам у інших галузях, навчальним закладам, компаніям і організаціям.

— Які можливості отримують користувачі сайту radnyk.npu.ua?

— Веб-платформа для навчання radnyk.npu.ua — сучасна та зручна, створена із врахуванням різноманітних опцій, яких потребує процес дистанційного навчання. В особистому кабінеті користувача зберігаються всі сертифікати та придбані курси, за потреби їх можна передивлятися. Окрім безпосередньої участі у семінарі онлайн, усі бажаючі можуть придбати відеозаписи попередніх заходів. Періодично ми проводимо різноманітні акції, знижки тощо. До речі, для комфортної оплати на сайті працює еквайринг, тобто оплата платіжною карткою напряму, без необхідності йти до банку та сплачувати комісію.

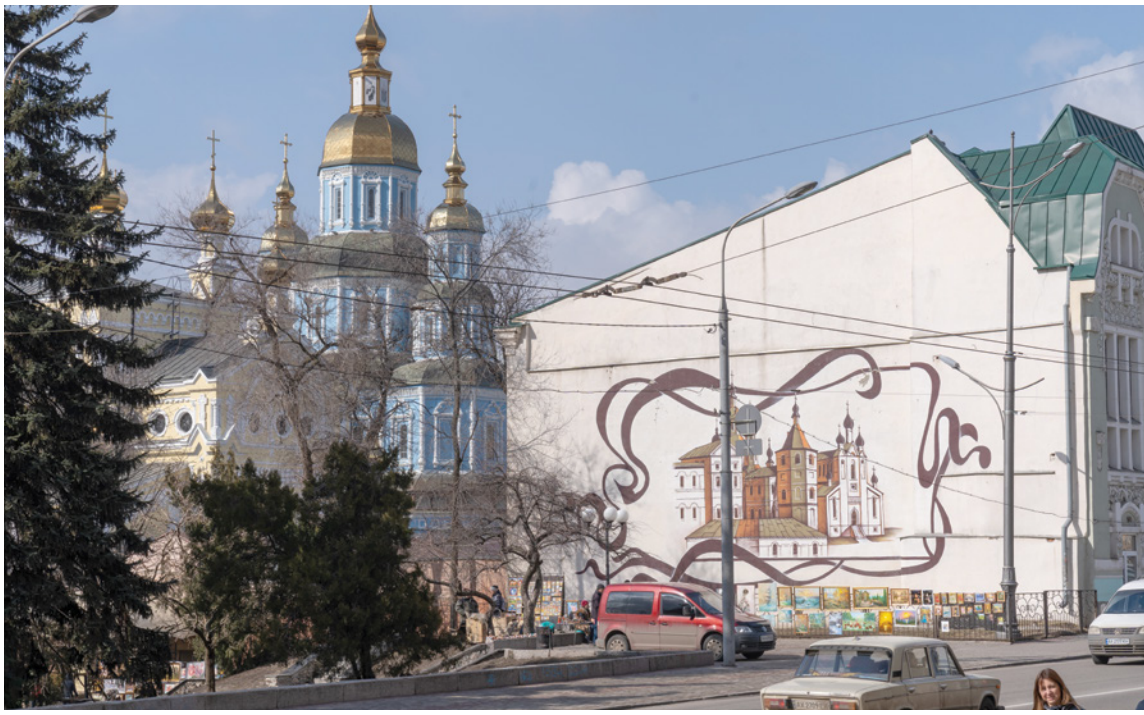
Обирайте найкращі семінари та інші заходи від Інституту «Радник» НПУ, спілкуйтеся із провідними експертами, навчайтеся та самовдосконалюйтеся!

У ЦЕНТРІ УВАГИ — ЛЮДИНА

Журнал «Нотаріат України» в межах спецпроекту «Робоче місце нотаріуса» продовжує розповідати про нотаріальні офіси та їх працівників.

Навесні редакція завітала у Харків, столицю науки, культури, технологій та студентства, що вражає шедевральною архітектурою, красивими парками та комфортною інфраструктурою.

У історичному центрі міста працює Наталія Саутенко — приватний нотаріус Харківського міського нотаріального округу, член правління відділення НПУ в Харківській області, член Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату.

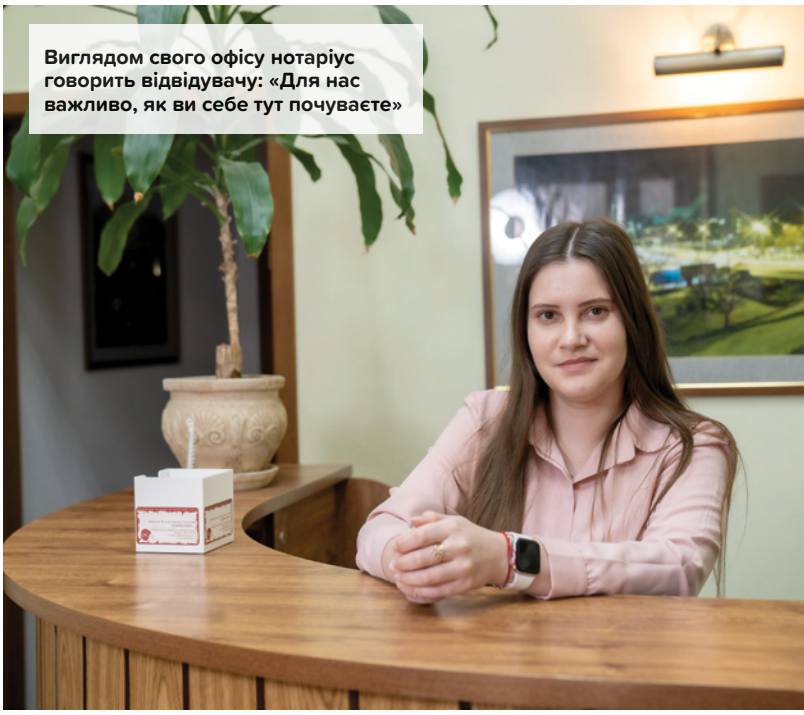
Нотаріальній професії Наталія присвятила вже майже 32 роки життя, адже у органи нотаріату прийшла одразу після закінчення школи, працювала у Першій харківській державній нотаріальній конторі — спершу секретарем, потім консультантом. Закінчила Національну юридичну академію України ім. Ярослава Мудрого та із 12 грудня 1996 року розпочала приватну нотаріальну діяльність.

Але лише нотаріальною практикою не обмежилася. Талановита, неординарна особистість, активіст самоврядування, розробник методичних матеріалів для нотаріусів, автор публікацій у фахових виданнях, доповідач на заходах з підвищення професійного рівня нотаріусів, переможець конкурсів — безліч здобутків, про які Наталія не полюбляє говорити через притаманну їй скромність.

У центрі уваги нотаріату завжди стоїть людина, переконана Наталія Саутенко, і з таким концептуальним підходом вибудовує свою нотаріальну практику.

Картина колеги, приватного нотаріуса Харківського міського нотаріального округу Олени Чуєвої, надихає та нагадує про важливість дружби

Виглядом свого офісу нотаріус говорить відвідувачу: «Для нас важливо, як ви себе тут почуваєте»

У цьому офісі приватний нотаріус Наталія Саутенко працює з листопада 2002 року

Нестандартних ситуацій в нотаріальній практиці трапляється багато, законодавець сприяє «імпровізації»

Важливими якостями для працівника нотаріальної контори є відкритість новому, щирість, емпатія, ініціативність

Робочий час нотаріуса – завжди ненормований, тому важливо любити професію і мати щире бажання допомагати людям

Робочий день нотаріуса наповнений цікавими зустрічами, новими завданнями та пошуком варіантів їх вирішення. Візит президента НПУ Володимира Марченка – нагода обговорити нагальну проблематику та перспективи розвитку нотаріату

Інтерв'ю

НАТАЛІЯ САУТЕНКО:
«Нотаріат — це можливість реалізувати себе на користь суспільству»

— Що потрібно для створення у офісі нотаріуса комфортної атмосфери?

— Передусім, важливий клімат всередині колективу, здатність зрозуміти один одного та людей, які звернулися до нотаріуса. Важливо створити атмосферу довіри, а для цього потрібно мати щире бажання почути, правильно зрозуміти, поділитися досвідом, знаннями, бути готовим вирішити проблемні питання. Нотаріус, помічник та інші працівники завжди повинні мати в пріоритеті пошук рішення «як зробити, щоб допомогти», а не «чому допомогти ми не можемо».

— Як вважаєте, чи клієнти звертають увагу на дизайн приміщення, обстановку, а чи їм головне вчинення нотаріальної дії?

— Звісно, жоден дизайн та вигляд офісу не може гарантувати людині законність вирішення тієї ситуації, з якою вона звернулася до нотаріуса. Але обстановка у робочому приміщенні повинна налаштувати відвідувача на розуміння того, нотаріус має бажання та компетенцію допомогти. Вигляд офісу — це бажання сказати відвідувачу: «Для нас важливо, як ви себе почуваєте у нас». Комфорт та затишок є важливим для всіх: співробітників, нотаріуса та відвідувачів. Тому кожен із нас, нотаріусів, намагається створювати саме таку обстановку.

— З яким настроєм Ви розпочинаєте робочий день?

— Із розумінням, що мене чекають цікаві зустрічі, нові завдання та пошук варіантів їх вирішення.

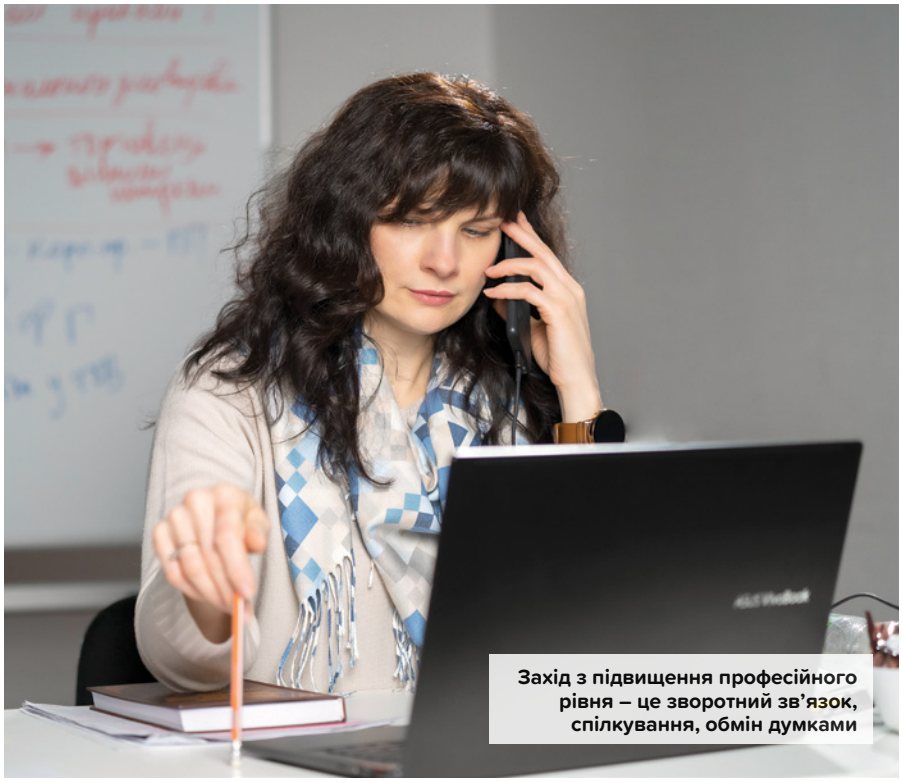
— Як організовуєте роботу з помічниками та іншими працівниками?

— Я прийшла до нотаріату в 17 років та як особистість формувалась вже фактично серед тих людей, які по-справжньому захоплені професією. Тому мені здається, що наші помічники мають бути такими ж: цікавитися людьми, законодавством, навколишніми процесами, бути ініціативними.

5 складових робочого дня нотаріуса

**за версією Наталії Саутенко*

1. Радість від зустрічі з новим: людьми, завданнями, викликами.
2. Інтерес до новин нотаріату, змін у законодавстві.
3. Успішне врегулювання ситуацій, коли усі відвідувачі прийшли одночасно, незважаючи на попередні домовленості, і «червоніє» телефон від кількості дзвінків.
4. Безліч «щиро дякую» від відвідувачів.
5. Приємна втома після виконаної роботи.

Захід з підвищення професійного рівня – це зворотний зв'язок, спілкування, обмін думками

Важливим для працівника нотаріальної контори є поєднання таких якостей, як відкритість новому та безумовна чесність, емпатія, бажання допомогти та зрозуміти всі тонкощі життєвої ситуації людини, яка завітала до нотаріуса.

Безумовно, має значення і внутрішня відповідальність перед кожним із співробітників в колективі, і дисципліна, і організованість. Але людина (відвідувач) відчуває дещо інше… Чи є бажання допомогти? На мій погляд, це запитання постає у кожного відвідувача. І відповідь на нього буде критерієм того, чи залишиться людина з нами, чи завітає при потребі знову.

— Як часто у Вас змінюються помічники/консультанти? Як обираєте їх?

— Не часто. Двоє із чотирьох співробітників, що працюють зараз, разом зі мною практично із найпершого дня моєї приватної нотаріальної діяльності, тобто майже 25 років. Ще дві колеги поряд сім років та вже близько чотирьох років. Була ситуація, коли один мій помічник залишив не лише мій офіс, а в цілому юридичну професію, адже ця дівчина вирішила реалізувати себе в творчій сфері. Троє з моїх помічників (це за весь час моє роботи) успішно здали іспит на право займатися нотаріальною діяльністю. Тепер працюють нотаріусами самостійно, і це висококваліфіковані та доброчесні нотаріуси.

— Що більш притаманно нотаріусу — аналізувати чи імпровізувати?

— Мені здається, в основі — аналіз, а імпровізація — для нестандартних ситуацій. Але таких ситуацій в нотаріальній практиці трапляється дуже багато, адже законодавець сприяє імпровізації.

— Чи вважаєте Ваше членство у ВККН особливою місією? Наскільки морально складно приймати рішення про позбавлення нотаріуса свідоцтва?

— Складно. Дуже. Бо за цим стоїть або доля нотаріуса (а отже, і його сім'ї), або й навіть долі багатьох людей, яким дії цього нотаріуса можуть нашкодити. Для мене особисто рішення про анулювання свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю — це не санкція за результати діяльності нотаріуса, це важіль впливу на ситуацію. Головне — знайти відповідь на запитання: якщо такий нотаріус буде працювати далі, чи може трапитися так, що його дії зашкодять людям?

— Про що варто не забувати, реформуючи нотаріат?

— Врахувати цінності, історичні надбання нотаріату, та водночас бути відкритим новому.

— Ви часто виступаєте доповідачем на заходах з підвищення професійного рівня нотаріусів. Що особисто для себе отримуєте від такого формату спілкування з колегами?

— Безумовно, такі зустрічі є цікавими та корисними для мене, адже це зворотний зв'язок, спілкування, обмін думками. Це дуже збагачує мене. Сподіваюся, слухачі також отримують користь.

— Чи можна говорити про існування особливої «харківської нотаріальної школи»?

— Так, наше місто здавна славиться своїми науковцями, зокрема тими, хто зростав в стінах Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Коли змінювалось законодавство та ми вивчали нові кодекси, важливо було спиратися на наукові підходи до новел. І в цьому Харкову пощастило.

— Чим для Вас є нотаріат?

— Буду відвертою, нотаріат — це чудова можливість реалізувати себе на користь суспільству та жити цікавим і насиченим життям.

Бесіду вела Юлія Шешуряк
Фотографував Павло Паригін

ЛІЛІЯ ЛЯШУК:
«Кожен нотаріус України причетний до написання історії нотаріату»

Заслужений юрист України, приватний нотаріус Херсонського міського нотаріального округу Лілія Гаврилівна Ляшук вже 40 років працює в нотаріаті, вболіває за розвиток та імідж професії, є активістом професійного самоврядування на Херсонщині та заслужено користується повагою колег, а у вільний від роботи час вирощує троянди. Красиве і корисне завжди поруч – Лілія Гаврилівна вміє бачити красу в нотаріальних діях, не боїться складних справ та завжди прагне справедливості.

— Ліліє Гаврилівно, давайте згадаємо Ваш перший робочий день в нотаріаті. Коли і де він відбувся, чи пам'ятаєте свої емоції?

— Звичайно, пам'ятаю. Такі емоційні переживання неможливо забути. Мені було 23 роки. Я, випускниця юридичного факультету Одеського державного університету ім. І.І. Мечникова, заступила на посаду державного нотаріуса Першої херсонської державної нотаріальної контори.

В ті роки потрапити на прийом до нотаріуса було великою проблемою, тому громадяни вимушені були займати чергу з ночі. Так от, по-перше, незабутнє враження на мене склала довжелезна черга біля дверей контори. По-друге, атмосфера в самому приміщенні контори: обстановка була дуже скромна, робочі місця спеціалістів відокремлені один від одного за допомогою перегородок. Для того, щоб передати чи отримати документи, спілкуватись із консультантами потрібно було через маленьке віконечко. Але то були часи, сповнені почуттями відповідальності, дисципліни та приємної втоми від результативного робочого дня.

— Яку пораду із висоти Вашого досвіду могли би дати самій собі на початку роботи нотаріусом?

— Для того, щоб робочий день пройшов успішно та без зайвого нервування, дуже важливо дотримуватись режиму дня. Нотаріат, від початку моєї кар'єри і до сьогоднішнього дня, є захопленням всього мого життя. Саме тому час за роботою плине дуже швидко. Не встигнеш схаменутись — як на вулиці вже ніч, а ще так багато хочеться зробити! Отже, я б порадила і собі, і колегам: вчасно лягати спати та давати час на відпочинок від думок.

— Ви пройшли шлях від державного нотаріуса до завідувача ДНК. Якого стилю керівництва дотримувалися?

— Можу з впевненістю сказати, що мені дуже пощастило, адже на моєму шляху завжди зустрічались працівники з високим ступенем самосвідомості. Я працювала із підлеглими, наділеними високим ступенем відповідальності і моралі, високим рівнем необхідних професійних знань.

Мені вдавалось розподіляти і відповідальність, і роботу між підлеглими, делегуючи їм досить високий ступінь свободи. Я намагалась та намагаюсь бути гнучким, адаптивним керівником, пристосованим до конкретної реальної ситуації. Недоцільно і неможливо притримуватися одного стилю керівництва, але я віддаю перевагу партнерським стосунками з працівниками.

— Рішення стати приватним нотаріусом далося Вам легко?

— Я б не сказала, що це рішення було легким для мене. На той час приватний нотаріат не викликав довіру та повагу людей, але я була впевнена у своїх силах і в тому, що зможу започаткувати позитивну приватну практику та зберегти її в майбутньому.

— І традиційне питання — коли Україні, зрештою, варто перейти на єдиний нотаріат?

— Реформування нотаріату в Україні почалось з 1993 року, із прийняттям Закону України «Про нотаріат». На сьогодні державний та приватний нотаріат мають однакові повноваження — з точки зору особи, яка звертається до нотаріуса. Нотаріат України вже сьогодні має всі перспективи стати єдиним у розумінні відміни поділу на державний і приватний. Інше

питання, що для цього необхідне вольове рішення держави, яке, на жаль, наші нормотворці досі не готові прийняти.

— Згідно із статистикою, наданою Мін'юстом, у 2020 році кількість нотаріальних дій скоротилась на 17%, порівняно з 2019-м. На Вашу думку, в чому причина?

— Пандемія коронавірусу, яка охопила світ у 2020 році, докорінно змінила життя всіх жителів планети. При чому зміни торкнулися не тільки способу життя, дозвілля та спілкування, але і роботи та доходів. Українці перестали подорожувати, тож, наприклад, така нотаріальна дія як засвідчення справжності підпису другого з батьків на заяві про згоду дитині на виїзд за кордон стала дуже рідкісною. Так само і з іншими нотаріальними діями. Світ та наша Україна завмерли в очікуванні на полегшення загальної обстановки та відновлення загальної соціалізації життя.

— Які події в історії нотаріату України можна назвати найбільш важливими?

— Я почала працювати нотаріусом ще за часів радянської України. На той час ми, нотаріуси, у своїй роботі керувались нормами Закону УРСР «Про державний нотаріат». Вирішальним кроком для нашої держави, та для подальшого розвитку нотаріату стало проголошення незалежності України 24 серпня 1991 року. В 1993 році було створено Українську нотаріальну палату. Я мала честь приймати участь в роботі Установчої конференції нотаріусів України 22 квітня 1993 року, якою було затверджено Статут УНП.

Згодом, 2 вересня 1993 року, в Україні був прийнятий Закон України «Про нотаріат», що стало новою сторінкою у діяльності українського нотаріату. Закон чітко закріпив місце, роль і функції нотаріату, були чітко визначені принципи діяльності нотаріусів, а поряд з державними нотаріальними органами було введено інститут приватного нотаріату. На систему нотаріату покладалися все нові і нові завдання. Варто відзначити і те, що у жовтні 1996 року в роботі нотаріусів (державних та приватних) запровадили спеціальні бланки нотаріальних документів.

Загалом, я можу підсумувати, що найважливіші події в нотаріаті України відбуваються й досі. Наразі кожен нотаріус України причетний до написання історії нотаріату України. Чого тільки вартий мирний мітинг нотаріусів, що відбувся 25 лютого 2019 року під стінами Будинку уряду.

— Юридичну освіту ви здобули в Одесі. Які враження залишилися від цього міста, чи підтримуєте зараз дружній зв'язок із одеськими колегами?

— Ні для кого не є секретом, що Одеса — це місто з унікальним і неповторним характером та колоритом. Час, що був проведений мною в цьому місті, можна з впевненістю назвати подарунком долі. Так, багато часу займало навчання, але все ж таки у вільний час була можливість насолодитись містом, його давньою архітектурою. Наприклад, Дерибасівська своїми двориками-колодязями… Вони просто суперколоритні! Їх треба побачити, щоб відчути цю атмосферу. Сходи Польського спуску, парк біля пляжу Ланжерон… Дуже люблю це місто. Більшість моїх одногрупників були одеситами та й зараз живуть в Одесі. Ми досі спілкуємось, підтримуємо зв'язок телефоном, маємо групу в Viber. Зустрічаємось рідко, але завжди на зв'язку.

— Чи багато нотаріусів-початківців пройшло у Вас стажування, чи пам'ятаєте їх усіх?

— За час моєї роботи я мала 15 стажистів. Зараз вони є моїми колегами, більшість з них працюють нотаріусами в місті Херсоні та області. Кожному з моїх стажистів я намагалася донести, що справжній нотаріус починається з любові до людей.

Нотаріат — це не тільки фах, це покликання, що полягає в наданні допомоги людям. Кожен, хто звертається до нотаріуса, отримує пораду щодо вирішення того чи іншого питання, навіть якщо вчинення нотаріальної дії неможливе.

— Як можете охарактеризувати нотаріальну спільноту Херсонщини?

— Ми всі дружня команда. Працюємо злагоджено та активно, не забуваючи про взаємоповагу. Намагаємось вирішувати всі організаційні та робочі питання гуртом.

— Як Ви стали активістом професійного самоврядування? Чи приємно працювати у правлінні відділення НПУ Херсонської області під головуванням Олега Негри?

— У мене завжди були непогані організаційні навички. Крім того, все життя мене супроводжує гостре бажання справедливості. Також я за-

Олег Негра, член Ради НПУ, голова відділення НПУ в Херсонській області, завідувач Голопристанської ДНК

«Дозвольте з радістю та гордістю представити професійній спільноті України легенду нотаріату — Ляшук Лілію Гаврилівну!

Що я можу розповісти про цю чудову жінку та професіонала своєї справи? Чесно кажучи, саме Лілія Гаврилівна має повне право представляти будь-якого члена нотаріальної спільноти Херсонщини, так як знає про нас навіть більше, ніж ми самі про себе.

Мабуть, близько 50% діючих сьогодні нотаріусів області відкрили собі шлях до професії, здаючи кваліфікаційний іспит перед шановною комісією, у складі якої була Лілія Гаврилівна. І я також майже 25 років назад на іспиті намагався щось відповідати на її запитання! І тепер, дякуючи Богові, ми маємо можливість почути її поради та рекомендації як із робочих питань, так і в складних ситуаціях нотаріального самоврядування.

Лілія Гаврилівна, безумовно, завжди була, є та буде еталоном ставлення до професії нотаріуса та моральним авторитетом всієї нашої професійної спільноти!»

вжди готова надати колегам консультацію з професійних питань, або ж просто життєву пораду. Усі мої професійні нагороди розцінюю як вимогу колег: «Так тримати!». Це зобов'язує, зокрема, бути більш толерантною в спілкуванні з колегами. У листопаді 1993 року Указом Президента України мені присвоєно почесне звання «Заслужений юрист України», а також моє ім'я занесено до Золотої Книги нотаріату України. Мабуть все це і послугувало поштовхом до того, що мою кандидатуру було висунуто з метою зайняття посади члена правління відділення НПУ у Херсонській області. Щодо Олега Анатолійовича, то можу сказати, що він є прикладом професіоналізму та відповідальності для нотаріальної спільноти. Ми завжди знаходимо спільну мову. Навіть якщо маємо різні думки з приводу одного питання, то завжди намагаємось прийти до спільного висновку шляхом обговорення.

> *Нотаріат — не просто професія, це стиль життя!*

— Чи маєте сімейні традиції, пов'язані з професією? Адже і Ваша дочка стала нотаріусом.

— Нотаріат — не просто професія, це стиль життя! Тому всім членам сім'ї дуже важко залишатись осторонь. Хто може розуміти тебе краще, ніж твоя власна дитина? Моя донечка народилась «поруч» із нотаріатом. Можна сказати, що любов до цієї професії вона отримала «з молоком матері». Мені здається, що в нашій сім'ї ніколи навіть і не поставало питання щодо спеціальності, яку обере донька. З 2004 року ми працюємо разом в одному офісі. Кожного ранку разом їдемо на роботу. Протягом дня можемо радитись щодо робочих питань, змін в законодавстві. Мені здається, це дуже зручно, адже можна завжди вчасно отримати думку іншого спеціаліста зі спірного питання.

— Взагалі, на Вашу думку, династійність у нотаріаті — явище позитивне?

— Звичайно, що так. Як правило, діти починають працювати в нотаріаті разом із батьками набагато раніше, ніж стають нотаріусами та можуть самостійно вчиняти нотаріальні дії. Такий довгий час знаходження в професії дозволяє набути чималого досвіду. А батьки, в свою чергу, можуть передати не тільки свій багатий досвід та знання, а ще й трепетне ставлення до нотаріату.

— Який етап нотаріального процесу найбільше Вам подобається?

— Спадщина. Спадщина. І ще раз спадщина! Звичайно, в більшості випадків спадкування відбувається за класичною схемою. Але буває і так, що спадкова справа є складною, а від цього ще цікавішою.

— А чи часто доводиться врегульовувати ситуації із конфліктними клієнтами?

— Я працюю нотаріусом вже майже 40 років, тому за цей час зустрічались на шляху різні люди. І конфлікти виникали також. Але робота нотаріуса і полягає в тому, щоб знаходити взаєморозуміння з клієнтами та вирішувати проблемні питання мирним шляхом та керуючись законодавством України.

— Коли нотаріус отримує стійкі навички психолога, скільки років практики для цього потрібно?

— Професійна діяльність нотаріуса невід'ємно пов'язана зі спілкуванням з людьми. Необхідно дослідити подані документи, встановити особу людини, яка звернулась за вчиненням нотаріальних дій та її дійсні наміри. Професія нотаріуса — складна інтелектуальна діяльність. Ми маємо справу з гамою пристрастей, з різними ситуаціями, часом драматичними, з різними за характером і мораллю людьми. Усе це вимагає знання психології, вміння розібратись у складних обставинах нотаріальної дії, дохідливого і переконливого роз'яснення питань, що стосуються вчинюваної нотаріальної дії. Нотаріус повинен бути тактовним, стриманим у вияві власних емоцій, мати велике терпіння. Тож, на мою думку, для отримання стійких навичок психолога необхідно практикувати нотаріальну діяльність не менше десяти років.

— Яку звичку Ви б порадили мати усім колегам?

— Мати звичку встановлювати довірливі взаємовідносини зі своїм клієнтом, проявляти терпіння, ввічливість та тактовність у відносинах з ним, не допускаючи вияву неповаги до людей та до їхніх законних інтересів, а також дотримуватися культури мови, поведінки, зовнішнього вигляду та норм діючого законодавства.

— Що робить Вас щасливою як людину та професіонала?

— Щастя — таке різне та непередбачуване… Я щаслива, що маю змогу працювати нотаріусом, кожного дня допомагати людям, спілкуватись з колегами. Щаслива, що у вільний від роботи час приділяю увагу своїм двом онучкам (Софії 15 років, Марії 6 років), а також вирощую троянди.

— Яка особисто для Вас найбільш очікувана реформа в нотаріаті та державі загалом?

— Дуже очікуваний мною крок — перехід до єдиного нотаріату. Це дозволить закріпити єдиний статус нотаріуса в Україні, як це було зроблено у багатьох європейських державах. Та, звичайно, я дуже жадаю бачити нашу Україну заможною, багатою та мирною.

— Бути нотаріусом — це…?

— Бути нотаріусом — це велика відповідальність, яка вимагає високого рівня знань, вміння швидко адаптуватися до новацій, які несе інформаційна ера. І не варто лякатися змін та нових повноважень. Варто не зрадити принципам професії, яку обрав.

Бесіду вела Юлія Шешуряк

10,5 млн нотаріальних дій вчинено нотаріусами України у 2020 році

6654
нотаріуси (5 779 приватних та 875 державних) здійснюють діяльність в Україні (станом на кінець 2020 року)

10 433 036
нотаріальних дій вчинено у 2020 році, з яких державними нотаріусами — 1 044 703, а приватними — 9 388 333

8 273 191
громадян у 2020 році зверталися до нотаріусів (на 16 % менше, ніж у 2019 році — 9 853 135)

67 млн грн
стягнутого державного мита державними нотаріусами (у 2019 році — понад 80 млн грн)

Загальна кількість вчинених нотаріальних дій у 2020 році на 17% менша, ніж у 2019 році (було 12,6 млн)

Найпопулярніші нотаріальні дії у 2020 році:
- посвідчення довіреностей (1 496 717),
- засвідчення вірності копій документів (3 331 050),
- засвідчення справжності підпису на документах (3 103 256)

Оформлення спадщини — на першому місці серед нотаріальних дій, які були вчинені державними нотаріусами. Зокрема, видача свідоцтва про право на спадщину державними нотаріусами становить 42% від загальної кількості вчинених ними дій (тоді як приватними — 5%)

Державними нотаріусами було заведено 190 381 спадкову справу та видано 443 247 свідоцтв про право на спадщину (295 058 за законом, 148 189 за заповітом)

Приватні нотаріуси завели 238 778 спадкових справ та видали 468 660 свідоцтв про право на спадщину (310 049 за законом, 158 611 за заповітом)

До приватних нотаріусів частіше звертаються за посвідченням правочинів щодо **відчуження нерухомого майна**

Приватні нотаріуси протягом 2020 року посвідчили 430 117 договорів відчуження нерухомого майна та 253 868 договорів відчуження земельних ділянок. Державними нотаріусами було посвідчено 35 646 договорів відчуження нерухомого майна та 23 233 договори відчуження земельних ділянок

Інформація Міністерства юстиції України

Е-документообіг нотаріусів з БТІ: налагодження взаємодії

Нотаріальна палата України сприяє налагодженню електронного документообігу нотаріусів із бюро технічної інвентаризації. В результаті вчинення нотаріальної чи реєстраційної дії нотаріус має можливість самостійно отримати інформацію про зареєстровані права власності на нерухоме майно.

Для громадян та бізнесу така взаємодія зменшує навантаження при отриманні документів, необхідних для вчинення нотаріальних та реєстраційних дій, та має низку переваг:

– надається додатковий захист права власності від шахрайських схем із завідомо підробленими документами;

– не потрібно відвідувати відповідні установи для отримання документів та довідок для відчуження нерухомого майна, заведення спадкової справи, отримання свідоцтва про право на спадщину тощо;

– скорочуються строки отримання послуги;

– в період пандемії мінімізуються контакти при відвідувані установ.

Позитивний приклад в цьому напрямку продемонстрував Київ. На початку серпня минулого року в тестовому режимі нотаріусом Київського міського нотаріального округу було відправлено перший електронний запит до Київського міського бюро технічної інвентаризації.

Лідером впровадження цього проекту стала віце-президент НПУ Олена Кирилюк, яка проводила робочі зустрічі щодо налагодження електронного документообігу, апробації його у тестовому режимі.

Для обговорення питань е-документообігу відбулася вебконференція за участю Олени Кирилюк, начальника Центрального міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Київ) Кирила Міненка, начальника Управління нотаріату та фінансового моніторингу Департаменту нотаріату та державної реєстрації Міністерства юстиції України Віри Бондаренко, представників Міністерства цифрової трансформації України, керівників міжрегіональних управлінь Мін'юсту, голів та членів правлінь відділень НПУ.

В результаті вже 21 серпня приватні нотаріуси Київського міського нотаріального округу та державні нотаріуси державних нотаріальних контор міста Києва отримали можливість електронного документообігу з Київським МБТІ (алгоритм та відеоінструкція щодо налагодження е-документообігу розміщені на «Нотаріальній платформі» is.npu.in.ua).

Поступово триває налагодження е-документообігу БТІ також у регіонах. Зокрема, впроваджено можливість отримувати нотаріусами інформацію в електронному вигляді на Львівщині, із обласним Бюро технічної інвентаризації та експертної оцінки, а також Стрийським МБТІ, на черзі співпраця із низкою районних БТІ.

Налагоджено співпрацю із Дніпропетровським міжміським БТІ, Миколаївським міжміським БТІ, Одеським БТІ. Тестування обміну інформацією в електронному вигляді здійснюється із Харківським міським БТІ.

Ведуться переговори у Черкасах, Хмельницькому. На вирішальному етапі – переговори про співпрацю для можливості отримувати інформацію в електронному вигляді із певними БТІ на Волині, Рівненщині, Тернопільщині, Вінничині, Житомирщині, у Херсоні.

На жаль, в певних регіонах (Полтава, Суми, Чернігів) відсутня можливість для електронного обміну, а у деяких областях (Івано-Франківській, Закарпатській, Чернівецькій) реєстрів БТІ немає, однак обговорюється можливість отримання нотаріусами інформації в електронному вигляді за допомогою засобів електронної пошти.

Віце-президент НПУ Олена Кирилюк:

«Підключення нотаріусів до реєстрів БТІ – позитивна практика, яка ускладнюється низкою причин. Зокрема, архіви БТІ не централізовані – в межах однієї області вони знаходяться в розпорядженні у різних суб'єктів: комунальних підприємств (обласних, міських тощо), приватних суб'єктів. З кожним із цих суб'єктів потрібно налагоджувати окрему співпрацю. Також часто відсутній електронний архів БТІ, відсутні кошти на його формування. Відповідно, неможливо підключити нотаріусів безпосередньо до бази даних.

З огляду на це вважаємо за необхідне внести зміни до Порядку вчинення нотаріальних дій – надати можливість залучення нотаріусом до справ (нарядів) документів, що отримані ним внаслідок електронної взаємодії із підприємствами, установами та організаціями, та встановити єдині вимоги щодо таких документів (наявність QR-коду, штрих-коду, просканованого підпису та печатки відповідальної особи тощо).

Окрім того, доречним буде внесення змін до законодавства та надання нотаріусам можливості підключення до Єдиного державного демографічного реєстру».

Визнання довіреностей та заповітів недійсними: практика Верховного Суду

Шановні нотаріуси! Для використання в роботі пропонуємо ознайомитись із оглядом практики Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду. Наводимо основні правові висновки Великої Палати ВС, які застосовано в практиці КЦС у спорах щодо визнання односторонніх правочинів недійсними.

Визнання довіреностей недійсними

Включена до довіреності нікчемна умова щодо її безвідкличності не є підставою для визнання недійсною довіреності в цілому.

Довіреність, видана на здійснення від імені власника правомочності щодо передачі права володіння та користування нерухомим майном, зокрема права укладення договорів оренди, не є довіреністю на право розпорядження нерухомим майном, а тому може бути посвідчена уповноваженою на це посадовою особою органу місцевого самоврядування та не підлягає обов'язковій реєстрації у Єдиному реєстрі довіреностей.

Описки при зазначенні дати посвідчення довіреності за умови додержання вимог, встановлених частинами першою-третьою, п'ятою та шостою статті 203 ЦК України, не можуть бути підставою для визнання спірної довіреності недійсною.

Підставою для визнання довіреності недійсною на підставі статті 225 ЦК України може бути лише **абсолютна неспроможність особи** в момент вчинення правочину розуміти значення своїх дій та (або) керувати ними.

Визнання недійсними односторонніх правочинів щодо спадкування

Помилка внаслідок власного недбальства, незнання закону чи неправильного його тлумачення не є підставою для визнання відмови від прийняття спадщини недійсною на підставі статті 229 ЦК України.

Зміна думки щодо відмови від спадщини у зв`язку з невиконанням певних домовленостей у подальшому особою, на користь якої здійснена така відмова, не може бути достатньою та обґрунтованою підставою для визнання заяви про відмову від спадщини недійсною на підставі статті 229 ЦК України.

Відмова від прийняття спадщини може бути визнана судом недійсною на підставі статті 233 ЦК України, якщо її вчинено особою за наявності одночасно двох умов: 1) під впливом тяжкої для неї обставини; 2) на вкрай невигідних умовах, чим друга сторона правочину скористалася. Крім того, має бути причинно-наслідковий зв'язок між тяжкими обставинами та відмовою від прийняття спадщини. Зміна думки щодо відмови від спадщини у зв`язку зі смертю у подальшому особи, на користь якої здійснена така відмова, не може бути достатньою та обґрунтованою підставою для визнання такої відмови недійсною.

Відсутність у заповідача паспорта громадянина України не може бути підставою для визнання заповіту недійсним у зв'язку з тим, що в цьому випадку визначальним для нотаріуса було саме встановлення особи, яка звернулася за вчиненням нотаріальної дії.

Відсутність у заповіті певних реквізитів, що не позбавляє можливості встановити особу спадкодавця, свободу його волевиявлення, час, місце вчинення заповіту, особу, яка його нотаріально посвідчила, тощо, не може розцінюватися як порушення форми заповіту.

Якщо особа не вчинила дій щодо прийняття спадщини (у встановлені законом строки не заявила про свої спадкові права), то у неї відсутня юридична заінтересованість у встановленні заповіту, складеного спадкодавцем на користь іншої особи, недійсним, - оскільки право на спадкування їй не належить внаслідок спливу строку на його реалізацію.

Чинність заповіту щодо складу спадщини встановлюється на момент відкриття спадщини. **Заповіт щодо майна, вказаного у спадковому договорі**, складений і посвідчений під час дії спадкового договору, який в подальшому було розірвано в судовому порядку, не може бути визнаний недійсним на підставі частини другої статті 1307 ЦК України.

Заповіт, посвідчений (виданий) службовою особою (нотаріусом) **на тимчасово окупованій території**, на якій органи державної влади, посадові та службові особи України не здійснюють свої повноваження, є нікчемним.

Детально із оглядом практики КЦС ВС можна ознайомитися на сайті Верховного Суду.

Відділ методичного забезпечення та інформаційно-аналітичної роботи НПУ

ОНОВЛЕНИЙ НОТАРІАТ — ЗАПОРУКА ПОЛІПШЕННЯ ІМІДЖУ НОВОГО УЗБЕКИСТАНУ

Дилшод Ашуров
голова Нотаріальної палати Узбекистану

Одним із перших розпоряджень, прийнятих новим президентом незалежного Узбекистану Шавкатом Мірзійоєвим, стало розпорядження «Про організаційні заходи щодо реалізації Стратегії дій за 5 пріоритетними напрямами розвитку Республіки Узбекистан в 2017— 2021 роках». Основними цілями Стратегії є вдосконалення системи державного і громадського будівництва, забезпечення верховенства закону, подальше реформування судової системи, економічний розвиток й лібералізація, розвиток соціальної сфери, безпека, міжнаціональна злагода і релігійна терпимість, розстановка пріоритетів в області зовнішньої політики.

Також у документі визначені питання докорінного підвищення якості юридичної допомоги населенню, зокрема реформування нотаріальної сфери.

Створення приватного нотаріату в Узбекистані з 2020 року є результатом реалізації завдань, викладених у Стратегії дій.

В країні здійснюються послідовні заходи щодо реформування нотаріату, перетворення його в один із важливих інститутів, що забезпечує права фізичних та юридичних осіб, виконує функції превентивного правосуддя і запобігання судовим спорам.

Аналіз, проведений Мін'юстом, виявив низку системних проблем і недоліків в діяльності нотаріусів, що перешкоджають належній реалізації державної політики в судовій сфері, повноцінному використанню потенціалу нотаріусів для запобігання економічних, сімейних, спадкових, житлових, трудових та інших спорів.

Низька якість і швидкість надання нотаріальних послуг населенню, довгі черги в нотаріальних конторах, відсутність значної практики нотаріальних дій в певних населених пунк-

тах, — усі ці фактори спричинюють те, що нотаріальна система відстає від розвитку суспільства без впровадження сучасних інноваційних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Вищевказаний аналіз показав, що низький рівень комунікації, недостатня міжвідомча електронна взаємодія, невикористання аудіо- та відеозапису при здійсненні деяких нотаріальних операцій, система перепідготовки та підвищення кваліфікації нотаріусів та нотаріальних контор не дозволяли системно вирішувати питання формування нотаріального корпусу з висококваліфікованими кадрами. Навчальні плани і програми перепідготовки та підвищення кваліфікації нотаріусів недостатньо узгоджені з нотаріальною практикою, процес стажування тривалий і складний. Відсутній дієвий механізм контролю за належним виконанням нотаріусами своїх функціональних обов›язків, зокрема немає методу дистанційного контролю.

Відповідно до Стратегії дій, з метою підвищення ролі та значення нотаріального установи в захисті прав і законних інтересів фізичних і юридичних осіб, а також, підвищення якості надання нотаріальних послуг населенню, 25 травня 2018 року було підписано постанову Президента ПП-№-3741 «Про заходи щодо подальшого вдосконалення системи нотаріату з якості інституту попереджувального правосуддя».

ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ НОТАРІАТУ

Постанова започаткувала перший етап реформування нотаріату.

Згідно із документом, в рамках діючої моделі нотаріату були прийняті адміністративні регламенти взаємодії з державними органами та організаціями при узгодженні угод за принципом «єдиного вікна», впроваджені бази даних та інформаційні системи для обміну інформацією та інтеграції в автоматизовану інформаційну систему «Нотаріус».

Встановлено, що нотаріальне засвідчення здійснюється шляхом сканування підписів і відбитків пальців заявників.

Були надані навчальні плани і програми перепідготовки та підвищення кваліфікації нотаріусів, в тому числі класи непсихологічних процедур і навичок (управління стресом, управління конфліктами, ефективна організація робочого часу).

З метою розширення доступу населення до нотаріальних послуг переглянуто критерії визначення посади нотаріуса в нотаріальному окрузі.

> ***Приватний нотаріат в Узбекистані запроваджено із травня 2020 року***

Ще однією можливістю для громадян стало створення електронної черги, яка функціонує на сайті e-notarius.uz. Громадянин обирає час та приходить на прийом. Це поклало кінець тривалим очікуванням і втраті дорогоцінного часу клієнтів.

З метою захисту майнових прав юридичних і фізичних осіб також визначені майнові обов'язки нотаріусів, що займаються приватною практикою.

При цьому законом встановлено, що нотаріус, який займається приватною практикою, несе відповідальність своїм майном за зобов'язаннями, які виникають внаслідок заподіяння майнової шкоди фізичній або юридичній особі і (або) третім особам при вчиненні нотаріальних дій.

Нотаріусам, що займаються приватною практикою, потрібно страхувати свою цивільну відповідальність.

РЕФОРМА: НАСТУПНИЙ ЕТАП

Другий етап реформи в нотаріальній сфері розпочався з підписання Указу Президента № УП-5816 від 09.09.2019 «Про заходи щодо докорінного реформування системи нотаріату в Республіці Узбекистан».

Одним з важливих аспектів другого етапу є те, що 1 травня 2020 року нотаріальний сектор був перетворений з державної системи в недержавну, і в Узбекистані почала діяти система нотаріусів, що займаються приватною практикою.

Запроваджено нові нотаріальні дії в цивільно-правових відносинах: надання доказів у досудовому процесі, виступ в якості посередника в майнових і спадкових питаннях, підтвердження часу подачі авторських і суміжних прав.

Також є можливість віддалено здійснювати деякі нотаріальні дії за допомогою відеоконференцзв'язку, а також отримувати копії документів, наявних в нотаріальному архіві, через Єдиний портал інтерактивних державних послуг.

Впровадження цих механізмів допоможе усунути зайві черги, надасть населенню доступ до якісних нотаріальних послуг, створить вільну кон-

куренцію в галузі, убезпечить від корупції та надмірної бюрократії.

НОТАРІАЛЬНА ПАЛАТА

Ще одним важливим аспектом другого етапу реформ в нотаріальній сфері є створення Нотаріальної палати Республіки Узбекистан.

В даний час всі нотаріуси, які займаються приватною практикою (95% від числа діючих нотаріусів в Узбекистані), є членами Нотаріальної палати. Підрозділи Нотаріальної палати організовані в кожному регіоні країни.

Основними завданнями Нотаріальної палати є: координація діяльності нотаріусів, що займаються приватною практикою; вдосконалення законодавства і правозастосовчої практики; розробка пропозицій щодо однакового застосування законодавства; захист прав і законних інтересів приватних нотаріусів у взаєминах з державними органами та іншими організаціями, зокрема в суді; посилення ролі нотаріусів в суспільстві; підвищення престижу професії нотаріуса; забезпечення єдиної нотаріальної практики; розроблення основоположних принципів вчинення нотаріальних дій; контроль за дотриманням нотаріального законодавства, правил професійної етики нотаріусів; взаємодія з відповідними державними органами та адміністрацією, недержавними некомерційними організаціями з питань нотаріальної діяльності.

> *Створення Нотаріальної палати — важливий етап реформування нотаріату Узбекистану*

Для забезпечення неупередженості та прозорості рішень, прийнятих щодо нотаріусів, Нотаріальна палата бере безпосередню участь у наймі нотаріусів-стажистів, кваліфікаційних іспитах кандидатів, застосування санкцій до нотаріусів.

РОБОТА ПІД ЧАС КАРАНТИНУ

Одним із важливих завдань Нотаріальної палати є підвищення правової грамотності населення і надання їм юридичних консультацій.

У зв'язку з цим у Facebook і Telegram створені канал «Поради нотаріуса», чат для прямого спілкування нотаріусів із громадянами, сторінка Нотаріальної палати. На цих ресурсах цілодобово надаються безкоштовні юридичні роз'яснення та відповіді на питання фізичних і юридичних осіб.

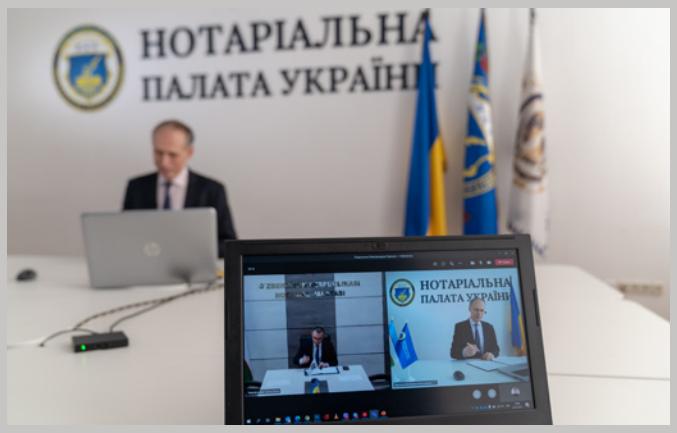
Нотаріальна палата ефективно працює задля захисту прав і підвищення правових знань безпосередньо нотаріусів. За рік була розроблено близько десятка пропозицій щодо вдосконалення законодавства у сфері нотаріату. Підготовлено електронний посібник — аудіокнигу про нотаріальне законодавство.

Вебсайт Палати (notarialpalata.uz) діє на трьох мовах — узбецькій, російській та англійській.

Встановлення і розвиток міжнародних відносин — серед пріоритетів Нотаріальної палати. Зокрема, нами підписаний Меморандум про співпрацю з Нотаріальної палатою Литовської Республіки, взято участь у веб-симпозіумі європейських і азіатських нотаріусів, проведено майстер-клас для консулів Республіки Узбекистан, що діють в зарубіжних країнах.

В даний час вживаються організаційні заходи щодо вступу в Міжнародний союз латинського нотаріату.

Підписано Меморандум про співпрацю між Нотаріальною палатою України та Нотаріальною палатою Узбекистану

25 березня підписано Меморандум про співпрацю між Нотаріальною палатою України і Нотаріальною палатою Узбекистану.

Меморандум підписали під час онлайн-зустрічі президент Нотаріальної палати України Володимир Марченко та голова Нотаріальної палати Узбекистану Дилшод Ашуров.

Між палатами заплановано співпрацю у напрямках формування та реалізації політики у сфері нотаріату, нормотворчої діяльності, підвищення професійного рівня нотаріусів, модернізації професії, зокрема запровадження електронного нотаріату тощо. Планується обмін досвідом, інформацією, делегаціями, проведення робочих зустрічей, конференцій та інших спільних заходів.

Окрім того, обговорено перспективи участі команди нотаріусів Узбекистану в міжнародних спортивних змаганнях Ukrainian Notary Games, які відбудуться у вересні 2021 року в м. Дніпро.

Дилшод Ашуров подякував Нотаріальній палаті України за потужну підтримку на шляху розвитку нотаріату та професійного самоврядування.

Володимир Марченко побажав нотаріальній спільноті Узбекистану якнайшвидше здійснити мрію — стати членом Міжнародного союзу нотаріату.

NPU.UA

офіційний веб-сайт Нотаріальної палати України

ПАЛАТА

Відомості про НПУ, цінності та принципи діяльності, основні документи, інформація про Раду НПУ, відділення та комісії

НОВИНИ

Актуальні новини професійного самоврядування нотаріусів, НПУ та відділень, міжнародного нотаріату

НОТАРІАЛЬНА ПЛАТФОРМА

Ресурс, на якому розміщуються інформаційні листи НПУ та інші документи, працює гаряча лінія для нотаріусів

ПОДІЇ

Анонси заходів НПУ та відділень, заходів з підвищення професійного рівня нотаріусів

НОТАРІАТ ДЛЯ ЛЮДЕЙ

Інфографіки, анімаційні ролики про популярні нотаріальні дії

ЧЛЕНСЬКІ ВНЕСКИ

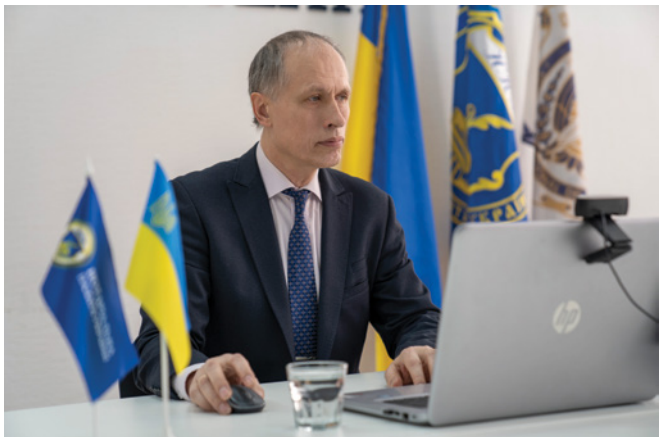
Сплатити членські внески до НПУ та дізнатися про заборгованість

КОНТАКТИ

Контактні дані працівників Апарату Нотаріальної палати України та відділень НПУ

САМОВРЯДУВАННЯ

НПУ підтримує запровадження виключно судового вирішення спорів у сфері державної реєстрації

Президент Нотаріальної палати України Володимир Марченко та член Ради НПУ Валентин Войтовський 26 березня взяли участь в круглому столі «Державна реєстрація речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: новітня практика Верховного Суду», організованому Судовою палатою для розгляду справ щодо земельних відносин та права власності КГС ВС.

Круглий стіл присвячено обговоренню актуальних питань щодо вирішення спорів у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, зокрема, особливостей застосування законодавства, способів захисту порушених прав. Учасники заходу — судді, представники Міністерства юстиції України, науковці.

Володимир Марченко у своєму виступі зазначив, що нотаріальна спільнота має великий практичний досвід у сфері захисту права власності та державної реєстрації, адже нотаріуси реєструють права на нерухомість ще із 2013 року.

Разом з цим, існує адміністративний механізм розгляду скарг у сфері державної реєстрації — Колегія (раніше — Комісія) при Міністерстві юстиції. Хоча й Колегія не визнає недійсними документи, на підставі яких реєстрація проведена, але її висновок може стати підставою для скасування відповідної реєстрації. Таким чином, Колегія не вирішує проблеми, а лише породжує нові, тому що в результаті в суді оспорюється не лише право, а й наказ, винесений на підставі висновку Колегії, та проведені на цій підставі реєстраційні дії. Отже, адміністративний розгляд — не захист, а ілюзія, яка у більшості випадків породжує нові спори.

Тому НПУ підтримує законопроект № 4338-1, який передбачає процедуру судового розгляду справ у сфері державної реєстрації.

Яким повинен бути ефективний судовий контроль в сфері державної реєстрації? По-перше, виключно суди мають скасовувати рішення, за якими виникають, змінюються або припиняються права. По-друге, необхідно запровадити спеціальну процедуру розгляду таких справ: забезпечити законодавче визначення цивільної або господарської юрисдикції для вирішення спорів у сфері державної реєстрації залежно від суб'єктного складу; виокремити в процесуальних кодексах справи щодо спорів у сфері державної реєстрації в окрему категорію та встановити законодавчі особливості їх розгляду (скорочення строків відкриття провадження, скорочення терміну розгляду цих справ тощо).

«Нотаріальна палата України продовжує працювати в напрямку розробки комплексного законодавчого регулювання задля виключно судового вирішення спорів щодо державної реєстрації як єдиного конституційного шляху наведення ладу в даній сфері», — резюмував Володимир Марченко.

Питання реформування існуючого порядку системи назріло давно. Недосконала система контролю в сфері державної реєстрації породжує додаткові спори між суб'єктами відповідних правовідносин та ускладнює їх швидке вирішення, акцентував Валентин Войтовський, приватний нотаріус Київського міського нотаріального округу, к.ю.н., виступаючи із доповіддю на тему «Реформування системи контролю в сфері державної реєстрації».

Валентин Войтовський детально розповів про особливості законопроекту № 4338-1 та закликав Верховний Суд надати висновок від Пленуму ВС щодо запровадження виключно судового контролю в сфері державної реєстрації до профільного комітету ВР, на розгляді якого перебуває законопроект.

«Сподіваюся, що спільними зусиллями законодавців, суддів, нотаріусів, адвокатів та інших представників юридичної спільноти, сфера державної реєстрації повернеться в конституційне русло, яке передбачатиме законність, справедливість, обґрунтованість, остаточність судового рішення та правову визначеність, що і є основою судового розгляду», – зазначив Валентин Войтовський.

НПУ, Мін'юст та «Право-Justice» працюють над цифровізацією нотаріату

Віце-президент Нотаріальної палати України Олена Кирилюк 26 березня взяла участь у засіданні підгрупи «Приватні юридичні професії» секторальної робочої групи «Правова держава, юстиція», організованому Міністерством юстиції України та Проектом ЄС «Право-Justice». Засідання було присвячене питанням впровадження інноваційних підходів в роботу юридичних професій та цифровізації.

Олена Кирилюк розповіла, що НПУ в тісній співпраці із Міністерством юстиції та «Право-Justice» готує запровадження електронного нотаріату. Окрім того, триває робота над проектом змін до Закону «Про нотаріат», який має створити належне законодавче підгрунтя для комплексної реформи нотаріату.

В ході виступу віце-президент НПУ також висвітлила проблематику налагодження електронного документообміну з БТІ та РТГ в деяких областях України та необхідності допомоги у цьому з боку Мін'юсту.

Спрощення доступу до нотаріальної діяльності призведе до порушень прав громадян, рейдерства та злочинів

Нотаріальна палата України у відповідь на звернення Голови Комітету Верховної Ради України з питань правової політики Андрія Костіна провела правову експертизу законопроекту № 4632 про внесення змін до Закону «Про нотаріат».

Законопроектом передбачається спрощення доступу до нотаріальної діяльності, зниження кваліфікаційних вимог до осіб, які бажають стати нотаріусами, а також зміни у порядку проведення кваліфікаційних іспитів.

На підставі проведеної експертизи законопроекту № 4632 НПУ наголошує наступне.

Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту його авторами базується на некоректних порівняннях, недостатньому дослідженні законодавчої бази, аналітики та статистики. Автори законопроекту мотивують необхідність його прийняття тим, що «штучні обмеження доступу до нотаріальної діяльності зменшують конкуренцію, збільшують монополізацію в цій сфері, здорожчують вартість послуг».

З цими твердженням не можна погодитись, адже подібні вимоги існують в усіх країнах латинського нотаріату та вносилися у Закон України «Про нотаріат», зокрема, з метою створення організаційних умов для приєднання України до МСЛН, розвитку міжнародної співпраці, визнання нотаріальних документів України за якістю на рівні з європейськими.

На вартість нотаріальних дій впливає не кількість нотаріусів, а більше трьох десятків різноманітних чинників (наприклад, розміри податків та зборів, плата за користування реєстрами, матеріально-технічне забезпечення, зарплатний фонд кваліфікованого персоналу, вартість приміщень, оренди, комунальних та інших платежів, навчання та підвищення професійного рівня, страхування тощо).

Щодо так званого «зменшення конкуренції» та «монополії» варто зазначити, що використання авторами таких понять свідчить про відсутність розуміння роботи органів нотаріату в цілому. Нотаріус не є суб'єктом підприємницької діяльності, не надає послуги (так само, як їх не надає суддя чи прокурор), а діє з метою реалізації функцій, на які уповноважений державою.

Враховуючи важливу роль нотаріату у правовій державі, вимоги до кандидатів не можуть бути заниженими та формальними.

Зменшення вимог до кваліфікації нотаріусів призведе до численних порушень прав громадян, може бути використано в злочинних схемах, рейдерських захопленнях нерухомості та бізнесу.

Нагадаємо, що зниження вимог до кваліфікації у сфері державної реєстрації та запровадження інституту «акредитованих суб'єктів», в якості яких виступали переважно комунальні підприємства, призвело до масових сумнівних реєстраційних дій, які здійснювали ці суб'єкти. Саме через них проходила велика кількість рейдерських захоплень шляхом протиправної реєстрації нерухомості, земельних ділянок або корпоративних прав. Як наслідок у 2019 році інститут акредитованих суб'єктів було скасовано.

Практика свідчить: бажання знизити кваліфікаційні вимоги та зробити послуги «доступнішими» в поєднанні з широкими повноваженнями загрожує рейдерськими захопленнями, послабленням захисту права власності, стає причиною численних кримінальних та судових справ.

Відсутність дефіциту нотаріусів в Україні підтверджує, зокрема, тенденція до зменшення кількості нотаріальних дій: тільки за 2020 рік — на 17%. Крім того, середньостатистична кількість нотаріальних дій у 2020 році становила 1567 на одного нотаріуса, тобто лише 6 нотаріальних дій на один робочий день одного нотаріуса.

Керуючись необхідністю захисту права власності та правопорядку в державі, законних прав та інтересів громадян і бізнесу, Нотаріальна палата України закликає народних депутатів відхилити законопроект № 4632 та запевняє, що чинні вимоги до осіб, які прагнуть отримати право на зайняття нотаріальною діяльністю, а також порядок проведення кваліфікаційного іспиту в повній мірі забезпечують чесну та об'єктивну оцінку знань кандидатів, поповнення рядів нотаріусів виключно висококваліфікованими, досвідченими професіоналами.

ФДМУ відповів НПУ, коли запрацює оновлена Єдина база даних звітів про оцінку

Введення в експлуатацію Єдиної бази даних звітів про оцінку планується у II кварталі 2021 року, а запуск тестової експлуатації — в кінці I кварталу 2021 року.

Про це повідомив Фонд державного майна України у відповідь на звернення Нотаріальної палати України.

Закон № 354-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо ліквідації корупційної схеми у сфері реєстрації інформації зі звітів про оцінку об'єктів нерухомості та прозорості реалізації майна» передбачає спрощення процедури оцінки нерухомих об'єктів та запровадження нового способу автоматичної оцінки модулем ФДМУ. Не пізніше 1 липня 2020 року ФДМУ повинен був забезпечити функціонування у складі Єдиної бази даних звітів нового модуля, безоплатне формування електронних довідок про оціночну вартість об'єкта нерухомості, зокрема безоплатний доступ нотаріуса до Єдиної бази для перевірки факту формування довідки, реєстрації звіту про оцінку, внесення інформації про ціну об'єкта нерухомості, зазначену в договорі купівлі-продажу, що посвідчується нотаріусом.

НПУ підтримує законопроект № 4338-1

Розгляд спорів у сфері державної реєстрації повинен здійснюватися виключно в судовому порядку. Процедура такого судового розгляду має бути виокремлена в окрему категорію справ зі встановленням особливостей — скорочених строків відкриття провадження та розгляду тощо.

Таку позицію Нотаріальна палата України висловила у зверненні до Комітету Верховної Ради з питань правової політики, на розгляді якого знаходяться законопроекти про внесення змін у законодавство про державну реєстрацію.

НПУ вважає, що саме законопроект № 4338-1 повинен бути прийнятий за основу та в подальшому доопрацьовуватися при підготовці до другого читання задля якісного врегулювання механізмів протидії рейдерству й упорядкування процедур державної реєстрації.

Законопроектом № 4338-1 пропонується скасувати повноваження Міністерства юстиції України та його територіальних органів з розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність державних реєстраторів та суб'єктів державної реєстрації.

Такі спори повинні вирішуватись виключно в судовому порядку, оскільки їх розгляд має наслідком набуття, зміну або припинення речових прав на нерухомість та бізнес.

До того ж, згідно із ст. 124 Конституції України правосуддя в Україні здійснюють виключно суди, делегування функцій судів та привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускається.

Також НПУ нагадує, що запровадження виключно судового розгляду спорів у сфері державної реєстрації передбачалось Указами Президента України та Стратегічним планом НПУ щодо протидії рейдерству.

Окрім того, НПУ врахувала досвід практичної роботи нотаріусів та надала низку зауважень щодо окремих положень законопроектів № 3774, № 4338 та № 4338-1.

Нотаріальна палата України наголошує, що механізми протидії порушенням у сфері захисту прав власності повинні обов'язково відповідати принципам верховенства права.

«Автоматичний» перехід права власності на землю при купівлі нерухомості – неприйнятний

Нотаріальна палата України звернулася до народних депутатів з проханням скасувати рішення про прийняття Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо єдиної правової долі земельної ділянки та розміщеного на ній об'єкта нерухомості)» (законопроект № 0850), який: порушує права фізичних та юридичних осіб; суперечить Конституції України, положенням та принципам чинного законодавства, нормам міжнародного права; створює умови для рейдерського захоплення земельних ділянок, ухилення від сплати податків та зменшення надходжень до держбюджету, зниження інвестиційної привабливості України.

У зверненні НПУ зазначається, що вказаний Закон всупереч Земельному кодексу України не визначає статус земельної ділянки як окремого об'єкта права власності, а отже надає йому інший (похідний) правовий статус.

Згідно із нормами Земельного та Цивільного кодексів, перехід права власності на земельну ділянку можливий лише в спосіб, визначений законом, зокрема на підставі договорів, які підлягають обов'язковому нотаріальному посвідченню. Під час нотаріального посвідчення договорів про відчуження нерухомого майна нотаріус перевіряє низку фактів, законність та достовірність документів тощо. Запровадження так званого «автоматичного» переходу права власності означає, що всі ці перевірки не будуть здійснюватися. Тобто, в результаті такої угоди будуть порушені права третіх осіб, зокрема права кредиторів, орендарів, а також виникатимуть ситуації відчуження земельних ділянок без відома їх дійсних власників або співвласників.

Окрім того, принцип «автоматичного» переходу права власності суперечить Закону «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень».

«Автоматичний» перехід права власності надає можливості для рейдерського захоплення земельних ділянок та створення схем виведення земельних ділянок з-під обтяжень. Це послабить захист приватної власності в Україні, що призведе до збільшення кредитних ставок та істотно погіршить інвестиційну привабливість нашої держави.

НПУ попереджає про безпрецедентні загрози прийнятого Закону та нагадує: відповідно до Конституції України земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави!

НПУ закликала ДП «НАІС» заздалегідь повідомляти нотаріусам про технічні роботи в реєстрах

Комісія Нотаріальної палати України з питань запобігання та протидії кіберзлочинності повідомила про велику кількість повідомлень від нотаріусів щодо неможливості здійснення авторизації у електронних державних реєстрах (ДРРП, ЄДР, ДРАЦС, технічним адміністратором яких є ДП «НАІС»), протягом 02-03 лютого 2021 року в робочий час, із 10:00 до 15:00, що завадило нотаріусам своєчасно закінчити розпочаті нотаріальні дії.

У зв'язку із цією ситуацією, з метою забезпечення належного рівня виконання нотаріусами України делегованих державою функцій державної реєстрації, НПУ звернулася до ДП «НАІС» із проханням не пізніше, ніж за 2 робочих дні:

— попереджати НПУ про підстави неможливості доступу нотаріусів до реєстрів;

— публікувати відповідну інформацію на офіційному сайті ДП «НАІС» та у соціальних мережах, щоб на час проведення технічних робіт у реєстрах нотаріуси не призначали оформлення цивільно-правових угод.

НПУ сподівається на розуміння та подальшу конструктивну співпрацю.

Необхідно відповідально ставитися до розробки законодавства про деокупацію, щоб захистити права громадян

НПУ проаналізувала проект Закону «Про державну політику перехідного періоду» та надіслала свої зауваження Віце-прем'єр-міністру України, Міністру з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України Олексію Резнікову.

Вказаний законопроект розроблений з метою належного законодавчого врегулювання державної політики перехідного періоду — комплексу заходів із подолання наслідків міжнародного збройного конфлікту Російської Федерації та України, а також тимчасової окупації РФ окремих районів Донецької та Луганської областей, Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, реінтеграції деокупованих територій та розбудови сталого миру.

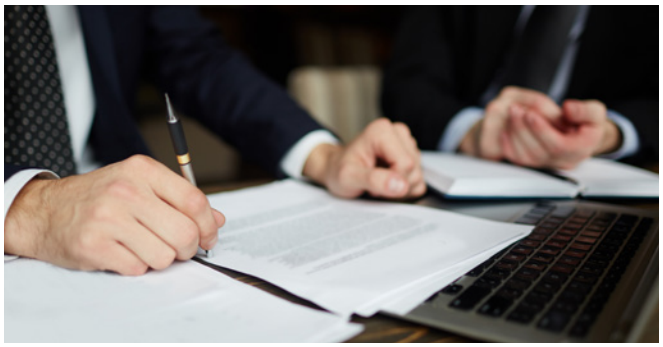
НПУ вважає, що законопроект «Про державну політику перехідного періоду» в частині захисту права власності громадян, конвалідації правочинів, підтвердження фактів, державної реєстрації актів цивільного стану, спадкування потребує ґрунтовного доопрацювання та не може бути прийнятий в такому вигляді як такий, що суперечить принципам права та створює умови для порушення прав людини.

Крім того, законопроект не передбачає механізмів, які б розблокували громадянам України можливість реалізації їх конституційних прав щодо розпорядження належним їм майном в порядку та у спосіб, встановлений законодавством України.

Деокупація тимчасово окупованих територій та їх подальша реінтеграція — вкрай тривалий та важкий процес, який потребує ретельних та вивірених процедур, для розробки яких потрібно виходити насамперед з принципу територіальної цілісності України та захисту прав громадян.

МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ

Конкурс на здобуття премії МСЛН за краще юридичне дослідження

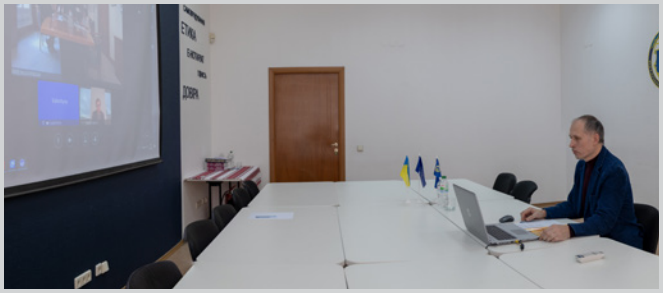
МСЛН оголошено другий конкурс на здобуття премії за краще юридичне дослідження. Премія становить 9000 євро та буде вручена під час 30-го Міжнародного конгресу нотаріусів, який відбудеться у 2022 році в Мексиці.

У конкурсі можуть взяти участь неопубліковані роботи, що стосуються осіб з обмеженими можливостями, людей похилого віку, мігрантів, неповнолітніх, біженців чи вразливих категорій. Мова робіт — французька, англійська або іспанська.

Три теми на вибір: 1. Житло та вразливі групи. Нові форми доступу до житла. Спільне житло або спільне проживання. Соціальне житло. 2. Допомога нотаріуса в процесі надання особою з обмеженими можливостями дійсної згоди. Оцінка нотаріусом правоздатності. 3. Неповнолітні: допомога у здійсненні опікунської функції носіями батьківських прав. Транскордонна допомога батькам. Неповнолітні без документів. Шлюбні договори та угоди в кризових ситуаціях. Нотаріальні дії в ситуації батьківської кризи.

Надіслати роботу потрібно електронною поштою до 15:00 години 31 березня 2022 року (за римським часом, Італія). Детальні умови – на сайті НПУ npu.ua у розділі «Новини» — «Новини міжнародного нотаріату».

Президент НПУ та віце-президент МСЛН обговорили актуальні питання нотаріату

Президент Нотаріальної палати України Володимир Марченко на запрошення віце-президента Міжнародного союзу нотаріату (МСЛН) з країн Європи Ліонеля Галльє 4 березня провели робочу зустріч онлайн. Під час зустрічі колеги обговорили актуальні питання нотаріату, особливості роботи нотаріусів в період пандемії, перспективи реформування нотаріату та напрямки співпраці НПУ з МСЛН.

Володимир Марченко розповів про діяльність НПУ, успіхи українських нотаріусів, проблематику нотаріальної практики, законодавчі ініціативи у сфері нотаріату.

«Справжня відповідь на виклики, які постали перед нотаріатом, — показати державі корисність нотаріусів та завоювати довіру з боку громадян. Тому надзвичайно важливо, що Нотаріальна палата України вживає конкретних заходів у цьому напрямку», — зазначив Ліонель Галльє.

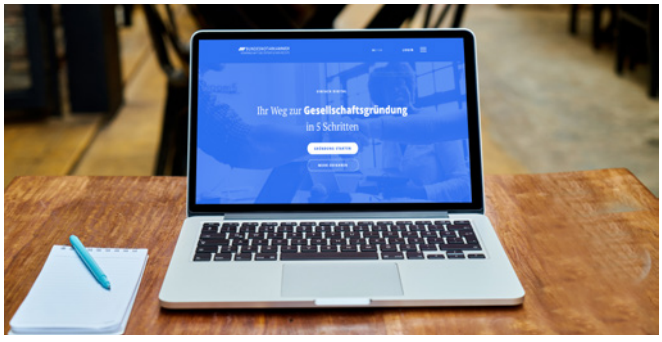
Віце-президент МСЛН з країн Європи високо оцінив великий рівень довіри від держави нотаріату України, а саме повноваження нотаріусів у сфері державної реєстрації нерухомості й бізнесу: «Цим ви заклали міцний фундамент для майбутнього українського нотаріату. Цьому прикладу повинен слідувати і французький нотаріат».

Нотаріат України готовий отримувати нові повноваження, відповідально та якісно їх виконувати, запевнив Володимир Марченко. Зокрема, очікується прийняття Закону про медіацію, згідно із яким нотаріуси матимуть можливість практикувати як медіатори. «Медіація — природне продовження місії нотаріуса», — зауважив Ліонель Галльє та процитував екс-президента МСЛН Жан-Поль Декора: «Нотаріус це суддя з полюбовного вирішення спорів».

Також Ліонель Галльє прийняв запрошення Володимира Марченка щодо участі французької команди нотаріусів в Ukrainian Notary Games 2021.

Співпраця Нотаріальної палати України із Міжнародним союзом нотаріату триває.

Нотаріуси України та Німеччини поділилися досвідом реєстрації бізнесу

Нотаріальна палата України, Фонд міжнародної правової співпраці IRZ та Федеральна нотаріальна палата Німеччини 24 лютого провели черговий спільний захід — міжнародне фахове онлайн-обговорення перспектив дистанційного посвідчення.

В заході взяли участь Ріхард Бок, Генеральний уповноважений Федеральної нотаріальної палати Німеччини з міжнародних питань; Вольфрам Гертіг, старший мене-

джер проектів Фонду IRZ; Петер Стельмащук та Філіп Кіенцле, нотаріуси-асесори; Володимир Марченко, президент Нотаріальної палати України; Олена Кирилюк, віцепрезидент Нотаріальної палати України; члени Ради НПУ та голови комісій НПУ; юридичний відділ Апарату НПУ.

Німецькі нотаріуси розповіли про особливості дистанційного посвідчення правочинів на прикладі ресурсу Федеральної нотаріальної палати Німеччини для заснування товариств в онлайн-режимі.

Портал для заснування підприємств у Німеччині передбачає певний алгоритм: реєстрація та ідентифікація користувача, вибір нотаріуса, внесення даних про підприємство, та власне посвідчення цього правочину. Критерієм для вибору нотаріуса у даному випадку є, передусім, місцезнаходження створюваного товариства, або ж місце проживання засновника.

В рамках нотаріальної процедури заснування товариства учасники використовують кваліфіковані електронні підписи, які створюються органом сертифікації Федеральної нотаріальної палати на підставі ID-даних. Усі дані, необхідні для створення товариства, громадянин може самостійно внести у відповідну форму, або ж передати нотаріусові в інший спосіб (наприклад, під час спілкування, електронною поштою тощо). Підготовлені нотаріусом проекти документів зберігаються на серверах Федеральної нотаріальної палати.

Під час обговорення сторони обмінялися досвідом реєстрації нотаріусами бізнесу в Німеччині та Україні, а також перспективи дистанційного посвідчення правочинів. Міжнародні фахові обговорення актуальних тем нотаріальної діяльності допомагають враховувати найкращий європейський досвід при реформуванні нотаріату України.

ДО УВАГИ НОТАРІУСІВ

Мін'юст роз'яснив особливості видачі свідоцтва про право на спадщину за формою № 16

Міністерство юстиції України у відповідь на лист Нотаріальної палати України надало роз'яснення стосовно видачі свідоцтва про право на спадщину.

Згідно з підпунктом 6.14 пункту VI Правил при вчиненні нотаріальних дій нотаріуси застосовують посвідчувальні написи, видають свідоцтва за формами, установленими цими Правилами (додаток 25).

Зокрема, свідоцтво про право на спадщину за законом, що видається для підтвердження права на спадщину, яка знаходиться за кордоном, видається нотаріусом за формою № 16. Дана форма передбачає, зокрема, відомості про спадкоємців та розмір частки у спадковому майні.

Разом з тим, зазначення складу спадкового майна, яке знаходиться за кордоном, та країни, де знаходиться таке майно, при видачі вказаного свідоцтва чинним законодавством не передбачено, зазначає Мін'юст.

Пункт 66 Порядку державної реєстрації речових прав може застосовуватися може застосовуватися разом із пунктом 53

Міністерство юстиції України у відповідь на лист Нотаріальної палати України роз'яснило особливості застосування пункту 66 Порядку державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень.

В листі Мін'юсту зазначається, що процедура державної реєстрації права власності на нерухоме майно у випадку втрати документів визначена пунктом 53 Порядку. Умовою застосування пункту 53 є наявність реєстрації права, проведеної відповідно до вимог законодавства, чинних на момент такої реєстрації.

Пункт 66 Порядку може бути застосований разом з будь-яким іншим пунктом Порядку, зокрема із пунктом 53, — за умов, визначених законодавством.

Обов'язковими умовами застосування пункту 66 Порядку є наявність саме у спадкодавця документів, які підтверджують факт набуття, зміни або припинення ним речових прав на нерухоме майно, що передбачені статтею 27 Закону «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» та Порядком.

Внесено зміни до Господарського кодексу щодо статутів ТОВ

27 лютого набрав чинності Закон України від 03.02.2021 № 1183-IX «Про внесення змін до Господарського кодексу України щодо усунення правових колізій у вимогах до статуту товариств з обмеженою та додатковою відповідальністю».

Прийняті зміни передбачають наступне:

— із частин 3, 4 статті 80 ГКУ виключено норми, відповідно до яких розмір часток статутного капіталу ТОВ та ТДВ визначається установчими документами;

— у статті 82 ГКУ закріплено, що перелік обов'язкових відомостей, які повинні міститися у статутах ТОВ та ТДВ, визначається виключно Законом України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», при цьому статут може також містити інші відомості, що не суперечать ГКУ.

Змінено порядок укладання договорів оренди земельних ділянок в комплексі з розташованим на ній водним об'єктом

Змінено порядок укладання договорів оренди земельних ділянок в комплексі з розташованим на ній водним об'єктом. Зміни передбачені Законом України № 963-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уточнення порядку передачі в оренду водних об'єктів у комплексі з земельними ділянками», який набрав чинності 02 березня 2021 року.

Внесено зміни до статті 15 Закону України «Про оренду землі» та визначено додаткові істотні умови договору оренди землі — у разі, якщо така земельна ділянка передається в оренду у комплексі з розташованим на ній водним об'єктом.

У таких випадках договір оренди повинен містити наступне: — розмір орендної плати за водний об'єкт; — об'єм та площа водного об'єкта (водного простору), у тому числі рибогосподарської технологічної водойми; — перелік гідротехнічних споруд, лінійних споруд, мостових переходів, а також інших об'єктів інфраструктури, розташованих на земельній ділянці (за наявності), їх характеристики та стан; — зобов'язання орендаря щодо здійснення заходів з охорони та поліпшення екологічного стану водного об'єкта, експлуатації водосховищ і ставків відповідно до встановлених в установленому порядку режимів роботи, а також необхідність оформлення права користування гідротехнічними спорудами та права спеціального водокористування.

Невід'ємною складовою договору оренди землі в комплексі з розташованим на ній водним об'єктом є паспорт водного об'єкта.

Зміни до статті 25 Закону України «Про оренду землі» передбачають розширення переліку обов'язків орендаря земельної ділянки.

Орендар зобов'язаний: — у 5-денний строк після державної реєстрації права оренди земельної ділянки державної або комунальної власності надати копію договору оренди до відповідного податкового органу та відповідному територіальному органу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства; — використовувати водний об'єкт відповідно до вимог водного законодавства України; — своєчасно та в повному обсязі сплачувати орендну плату за земельну ділянку і орендну плату за водний об'єкт.

Орендар земельної ділянки в комплексі з розташованим на ній водним об'єктом зобов'язаний не створювати перешкод у здійсненні права загального водокористування (крім випадків, визначених законом) та у здійсненні спеціального водокористування відповідно до виданих дозволів. Типовий договір оренди землі в комплексі з розташованим на ній водним об'єктом буде затверджено урядом.

НОВИНИ ВІДДІЛЕНЬ

Проблеми іпотечних правовідносин обговорили під час професійної дискусії

Відділення Нотаріальної палати України в м. Київ продовжує серію професійних дискусій щодо актуальних питань нотаріальної діяльності.

12 березня тему «Проблеми іпотечних правовідносин. Адміністративний контроль у сфері іпотечних відносин: інструмент захисту чи зловживання» обговорили нотаріуси, представники Офісу Президента України, Міністерства юстиції України, судді Верховного Суду, адвокати, виконавці, представники банків та фінансових компаній.

Відкриваючи захід, президент Нотаріальної палати України Володимир Марченко зазначив, що вирішення проблематики іпотечних правовідносин лежить у законодавчій площині, але всі зміни повинні узгоджуватися зокрема й із нотаріальною спільнотою. Також важливо, щоб зі спором про право сторони зверталися виключно до суду та не зловживали правами.

Під час першої дискусійної панелі «Проблеми іпотечних правовідносин» було проаналізовано статті 35, 37, 38 Закону України «Про іпотеку», застереження про за-

доволення вимог іпотекодержателя, проблемні аспекти звернення стягнення на предмет іпотеки, типові помилки іпотекодержателів в процесі звернення стягнення на предмет іпотеки за статтею 37, проблемні аспекти продажу іпотекодержателем предмету іпотеки від свого імені в порядку статті 38, помилки під час відступлення права вимоги за іпотечними договорами

Друга панель «Адміністративний контроль у сфері іпотечних відносин: інструмент захисту чи зловживання» стосувалася практики Колегії Мінюсту з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації у сфері іпотечних правовідносин, особливостей розгляду скарг в сфері реєстрації.

Модерувала захід голова відділення НПУ в м. Київ, член Ради НПУ Наталія Козаєва.

Запроваджено е-документообіг нотаріусів зі Стрийським МБТІ Львівської області

Голова відділення Нотаріальної палати України в Львівській області Юрій Пилипенко, начальник Західного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Львів) Тарас Грень та керівник Стрийського міжрайонного бюро технічної інвентаризації Микола Петрівський підписали Меморандум про співпрацю.

Меморандум підписано з метою сприяння фізичним та юридичним особам в отриманні документів, необхідних для вчинення нотаріальних та реєстраційних дій.

Відтепер нотаріуси мають можливість направлення запиту в електронній формі про зареєстровані речові права на нерухоме майно та їх обтяження, що виникли до 01.01.2013, інформацію про право власності на об'єкти нерухомого майна, що відсутнє у Державному реєстрі речових прав, зокрема в його архівній складовій частині, Реєстрі прав власності на нерухоме майно.

Запровадження електронного обміну документами полегшить роботу нотаріусів і буде досить зручним для населення, адже зменшиться кількість установ, які треба відвідати, щоб отримати потрібні довідки. Крім цього, це захистить осіб, які набувають право власності на «вторинному ринку» на об'єкти нерухомого майна, від ймовірних шахрайських схем із завідомо підробленими документами. Також, наприклад, спадкоємець під час переоформлення права власності не буде збирати відповідні довідки у різних установах, адже їх зможе сформувати нотаріус.

Нотаріуси отримали доступ до РТГ Чернівців

26 березня в м. Чернівці підписано Меморандум про співпрацю між Південно-Західним міжрегіональним управлінням Міністерства юстиції (м. Івано-Франківськ), Нотаріальною палатою України та Чернівецькою міською радою.

Нотаріуси отримають доступ до інформаційної системи «Реєстр територіальної громади міста Чернівці», що дозволить громадянам отримувати безпосередньо у нотаріуса інформацію, необхідну для вчинення нотаріальних дій (посвідчення договорів купівлі-продажу, дарування, реєстрація спадкового майна тощо).

Можливість нотаріусів самостійно отримувати дані із РТГ підвищує ефективність вчинення нотаріальних дій, адже зменшується кількість установ, які потрібно відвідати громадянам, зазначила голова відділення НПУ в Чернівецькій області Наталія Блауш.

Налагоджується е-документообіг нотаріусів із БТІ Тернополя

24 березня підписано Меморандум про співпрацю між Південно-Західним міжрегіональним управлінням Міністерства юстиції у Тернопільській області, Міським бюро технічної інвентаризації м. Тернополя та відділенням Нотаріальної палати України в Тернопільській області.

Меморандум передбачає співпрацю щодо електронної взаємодії між нотаріусами та Тернопільським МБТІ у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень.

Е-документообіг нотаріусів із БТІ сприяє фізичним та юридичним особам в отриманні документів, необхідних для вчинення нотаріальних та реєстраційних дій.

КНИЖКОВА ПОЛИЦЯ НОТАРІУСА

КНИГИ ДЛЯ НОТАРІУСІВ: ВОЛОДИМИР МАРЧЕНКО HIGHLY RECOMMENDED

Самоосвіта – важлива частина підвищення професійного рівня нотаріуса. Читати фахову літературу так само важливо, як і брати участь в семінарах, слухати лекції, обмінюватися досвідом з колегами. Президент НПУ Володимир Марченко на своїй Facebook-сторінці періодично ділиться враженнями щодо прочитаних книг.

«Міжнародне спадкування у ЄС та Україні: напрями адаптації права України до права ЄС»

Спадкування — в топі напрямків нотаріальної діяльності. А останнім часом високий рівень міграції з України стимулює виникнення іноземного елементу у спадкових відносинах.

Якими б дотепними не здавалися анекдоти про спадок багатих тіточок або імейли про успадковані мільйони від нігерійського родича, треба визнати, що глобалізація невпинна, і все частіше в роботі нотаріуса з'являються справи щодо спадкування іноземцями майна, розташованого в Україні, чи, навпаки, громадянами України — майна, розташованого за кордоном.

Це породжує низку питань:

— визначення міжнародної юрисдикції у спадкових справах;

— визначення права щодо спадкових відносин з іноземним елементом;

— визнання та надання дозволу на примусове виконання іноземних рішень у спадкових справах;

— прийняття документів, виданих в одній країні, на території іншої країни, для оформлення спадщини.

Даній тематиці присвячена книга «Міжнародне спадкування у ЄС та Україні: напрями адаптації права України до права ЄС», автор Ірина Діковська (Київ, Алерта, 2020, 303 с.) — комплексне дослідження питань правового регулювання міжнародних спадкових відносин у державах-членах ЄС та Україні.

Це монографія, а отже — справді грунтовний аналіз.

Книга буде цікава усім, хто має справу з міжнародним спадковим правом, міжнародним приватним правом, міжнародним цивільним процесом, порівняльним правом.

Цінним є те, що автор аналізує як законодавство та міжнародні договори, так і праці дослідників міжнародного приватного права, зокрема питань спадкування.

Збірка статей «Правомірні очікування»

Правомірні очікування (legitimate expectations, anwar tschaftsrecht) — цікаве для вивчення явище, яке поки що не міститься в українському законодавстві, але цей термін часто застосовується в практиці Європейського суду з прав людини.

Оскільки нотаріат України євро-орієнтований, нам важливо бути грамотними фахівцями та тримати руку на пульсі актуальних питань як практики, так і науки.

Шанс пізнати наукові глибини — за келихом улюбленого чаю почитати збірку статей «Правомірні очікування», що вийшла під редакцією професора Інни Валентинівни Спасибо-Фатєєвої.

Автори статей — науковці, судді, адвокати, які спробували колективно осягнути сутність права очікування в нашій доктрині.

У книзі розкривається поняття правомірних очікувань в українській судовій практиці та в практиці ЄСПЛ. Крім статей, у збірці поміщені витяги з рішень ЄСПЛ, щоб читач зміг скласти власне бачення з приводу правомірних очікувань.

Мисліть. Аналізуйте. Розвивайтеся. Адже, як влучно висловилась у інтерв'ю нашому журналу Інна Валентинівна, «основоположні знання нотаріус черпав і черпає з науки».

«Енциклопедія захисту нотаріальної діяльності»

Чи почувається нотаріус в Україні захищеним? Суспільство звикло частіше чути про незаконне втручання у діяльність інших правників — адвокатів, суддів. Звісно, професія нотаріуса досить мирна, але всі ми живемо в одній державі, правопорядок у якій захищають певні правоохоронні органи...

Конфліктна ситуація із правоохоронцями може трапитися у кожної людини, а у нотаріуса — тим паче, адже йому довірено виконувати важливі обов'язки, працювати з цінною інформацією, берегти нотаріальну таємницю, гарантувати приватну власність та безспірність вчинених нотаріальних дій.

І тут виникає корисна колаборація, коли адвокати приходять на допомогу нотаріусам.

Нещодавно друком вийшла нова книга відомого адвоката Олега Поповченка — «Енциклопедія захисту нотаріальної діяльності». Це систематизована збірка ґрунтовних знань та ексклюзивних порад, базованих на реальних кейсах. Це концентрат масштабного багаторічного досвіду адвоката, який знає, як потрібно захищати нотаріуса. Раджу не чекати екстрених подій у вашій практиці, а прочитати всю книгу комплексно, щоб зрозуміти основні ідеї та філософію захисту своїх прав, орієнтуватися в процесуальних питаннях.

Олег Поповченко має справжній хист до захисту нотаріальної діяльності — унікальний талант, виплеканий на базисі особистого досвіду роботи слідчим, нотаріусом (один з небагатьох, хто став нотаріусом на підставі судових рішень) та адвокатом, підкріплений перемогами у серйозних судових процесах.

«Енциклопедія захисту нотаріальної діяльності» з'явилася «завдяки» пандемії, адже основна її частина була написана під час весняного локдауну. Книга виписана структуровано, лаконічно, з практичним ухилом, зі зразками документів, аналізом судової практики.

Звісно, прочитавши її, ви не станете адвокатом, але за потреби зможете надати собі чи колезі «першу швидку допомогу», а також будете правильно формулювати питання своєму адвокату та розмовляти з ним однією мовою.

Прочитали цікаву художню книгу? Надсилайте свої відгуки на адресу press@npu.ua

НОТАРІАЛЬНА ПАЛАТА УКРАЇНИ

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛИСТ

Щодо внесення змін до Порядку здійснення Міністерством юстиції контролю за діяльністю у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень і державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань

20 січня 2021 року прийнято Постанову Кабінету Міністрів України № 34 «Про внесення змін до Порядку здійснення Міністерством юстиції контролю за діяльністю у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень і державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань» (далі — Постанова), якою внесено зміни до Порядку здійснення Міністерством юстиції контролю за діяльністю у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень і державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 грудня 2016 року № 990 (далі — Порядок).

1. Перелік термінів, що вживаються у Порядку, доповнено двома новими термінами:

уповноважена особа суб'єкта державної реєстрації — адміністратор центру надання адміністративних послуг, помічник нотаріуса, які вчиняють усі передбачені законодавством дії щодо прийняття та видачі документів для державної реєстрації;

реєстраційні дії — усі дії, що здійснюються державним реєстратором, уповноваженою особою суб'єкта державної реєстрації у реєстрах, крім надання інформації з них.

Водночас, статтею 2 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» реєстраційна дія визначена як державна реєстрація прав, взяття на облік безхазяйного нерухомого майна, а також інші дії, що здійснюються державним реєстратором у Державному реєстрі прав, крім надання інформації з цього реєстру.

2. В абзаці четвертому пункту 3 Порядку, яким визначено **основні завдання** контролю за діяльністю у сфері державної реєстрації, **виключено слова «та не перебували на посаді державного реєстратора або не виконували функції державного реєстратора».** Таким чином, одним із основних завдань контролю за діяльністю у сфері державної реєстрації з урахуванням змін є визначення професійної

компетентності осіб, які мають намір виконувати функції державного реєстратора, а не лише тих, які не перебували на посаді державного реєстратора або не виконували функції державного реєстратора.

Вказані зміни не стосуються нотаріусів, як державних реєстраторів, виходячи з наступного.

З аналізу пунктів 4, 8, 22, 22[1], 32, 33 Порядку спеціальна перевірка та тестування на знання законодавства у сфері державної реєстрації проводяться щодо осіб, які претендують **на призначення на посаду державного реєстратора** або на іншу посаду, що передбачає виконання функцій державного реєстратора в **суб'єкта державної реєстрації**.

Згідно із пунктом 2 частини першої статті 6 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» **суб'єктами державної реєстрації є** виконавчі органи сільських, селищних та міських рад, Київська, Севастопольська міські, районні, районні у містах Києві та Севастополі державні адміністрації.

Згідно із пунктом 14 частини першої статті 1 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань» **суб'єктами державної реєстрації є**:

Міністерство юстиції України, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері релігії, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації, територіальні органи Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, виконавчі органи сільських, селищних та міських рад, Київська та Севастопольська міські, районні, районні у містах Києві та Севастополі державні адміністрації, нотаріуси.

Таким чином, нотаріуси не підпадають під визначення осіб, які претендують на призначення **на посаду державного реєстратора** або **на іншу посаду**, що передбачає виконання функцій державного реєстратора в **суб'єкта державної реєстрації,** а отже процедура визначення професійної компетентності осіб, які мають намір виконувати функції державного реєстратора, **не стосується нотаріусів**.

3. **Уточнено види контролю за діяльністю у сфері державної реєстрації**.

Після змін контроль здійснюється шляхом розгляду не лише скарг, а також

— розгляду звернень відповідно до Закону України "Про звернення громадян";

— розгляду депутатських запитів, звернень відповідно до Закону України "Про статус народного депутата України";

— аналізу інформації, опублікованої в засобах масової інформації чи оприлюдненої в Інтернеті;

— перевірки відомостей, отриманих Мін'юстом під час реалізації повноважень у сфері державної реєстрації;

— моніторингу реєстраційних дій в реєстрах;

— проведення спеціальної перевірки діяльності державного реєстратора в реєстрах щодо осіб, які до призначення на посаду державного реєстратора або на іншу посаду,

що передбачає виконання функцій державного реєстратора (далі — посада державного реєстратора), перебували на посаді державного реєстратора в іншого суб'єкта державної реєстрації **(не стосується нотаріусів);**

— проведення тестування на знання законодавства у сфері державної реєстрації осіб, які мають намір виконувати функції державного реєстратора та не перебували на посаді державного реєстратора у певного суб'єкта державної реєстрації **(не стосується нотаріусів)**

4. Уточнено перелік суб'єктів щодо яких проводиться спеціальна перевірка, а саме:

спеціальна перевірка діяльності державного реєстратора (не нотаріуса) в реєстрах проводиться щодо осіб, які до призначення на посаду державного реєстратора або на іншу посаду, що передбачає виконання функцій державного реєстратора, перебували на посаді державного реєстратора в іншого суб'єкта державної реєстрації. Водночас спеціальна перевірка діяльності державного реєстратора в реєстрах не проводиться у разі переведення з посади державного реєстратора на іншу посаду державного реєстратора в межах одного суб'єкта державної реєстрації чи переведення з посади державного реєстратора на іншу посаду державного реєстратора у зв'язку з реорганізацією або ліквідацією суб'єкта державної реєстрації, передачі або делегування повноважень і функцій від одного суб'єкта державної реєстрації до іншого.

Одночасно змінами до пункту 8 Порядку:

— **збільшено** строки проведення спеціальної перевірки з **двадцяти п'яти календарних днів до двох місяців**;

— визначено наслідки відсутності необхідних відомостей у запиті суб'єкта державної реєстрації, на посаду державного реєстратора або на виконання функцій державного реєстратора в якому претендує особа, а також відсутності засвідчених в установленому порядку документів, передбачених цим пунктом,

— змінено критерії проходження такої перевірки, а саме особа вважається такою, що не пройшла спеціальну перевірку та не може бути призначена на посаду державного реєстратора у разі коли за результатами спеціальної перевірки діяльності державного реєстратора в реєстрах в діях особи виявлено **одноразове грубе** або **неодноразові істотні порушення законів** під час проведення реєстраційних дій в реєстрах, а також у разі, **коли у Мін'юсту наявні відомості щодо неодноразового застосування до такого державного реєстратора протягом останніх дванадцяти місяців заходів, пов'язаних з тимчасовим блокуванням чи анулюванням доступу до реєстрів**.

Виявлення в діях особи порушень порядку проведення реєстраційних дій, які пов'язані з неправильним застосування програмних засобів ведення реєстрів та/або інших порушень, які не впливають на права та/або обов'язки відповідних суб'єктів правовідносин, більше не є безумовною підставою, для визнання особи такою, що не пройшла перевірку, оскільки така особа **може бути визнана такою, що пройшла перевірку,** за умови підвищення кваліфікації у строки, визначені Мін'юстом.

5. Порядок доповнено пунктом 5^1, яким встановлюється повноваження Мін'юсту у разі виявлення **під час здійснення <u>контролю</u>** за діяльністю у сфері

державної реєстрації фактів неподання юридичною особою державному реєстратору визначеної Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань» інформації про кінцевого бенефіціарного власника юридичної особи рекомендованим листом інформувати про це керівника відповідної юридичної особи або особу, уповноважену діяти від імені такої юридичної особи (виконавчого органу), з вимогою щодо необхідності звернення такої особи у місячний строк до Мін'юсту для складення відповідно до законодавства протоколу про адміністративне правопорушення, передбачене частиною шостою статті 166^{11} Кодексу України про адміністративні правопорушення. До змін такі дії були передбачені пунктом 7 Порядку (який виключено Постановою) та **здійснювалися виключно за результатом моніторингу** реєстраційних дій.

6. Змінами до пункту 6 Порядку встановлено, що моніторинг реєстраційних дій в реєстрах проводиться шляхом **вибіркового** аналітичного дослідження реєстраційних дій за певний проміжок часу, а також внесено деякі зміни до критеріїв, за якими здійснюється моніторинг:

- проведення державної реєстрації припинення обтяжень права власності та інших речових прав, похідних від права власності, на нерухоме майно, об'єкт незавершеного будівництва відтепер поширюватиметься **на усіх державних реєстраторів** (до змін не поширювалося на проведення таких реєстраційних дій **державними та приватними виконавцями**);
- уточнено критерій, визначений підпунктом 4 пункту 6 Порядку, а саме проведення державним реєстратором реєстраційних дій протягом одного року **з дня отримання ідентифікаторів доступу до відповідного реєстру** у зв'язку з призначенням на відповідну посаду суб'єктом державної реєстрації, призначенням на посаду державного нотаріуса чи реєстрацією приватної нотаріальної діяльності, а також протягом шести місяців з дня відновлення доступу державного реєстратора до реєстрів. До змін цей строк обраховувався **з дня призначення на відповідну посаду** суб'єктом державної реєстрації, з дня призначення на посаду державного нотаріуса чи з дня реєстрації приватної нотаріальної діяльності;
- запроваджено новий критерій здійснення моніторингу реєстраційних дій в реєстрах: **проведення державним реєстратором реєстраційних дій протягом шести місяців з дня анулювання відповідно до закону доступу такого реєстратора до одного із реєстрів.**

7. Пункт 6 Порядку доповнено новим абзацом, згідно з яким перелік реєстраційних дій за критеріями, визначеними Порядком, для цілей проведення їх моніторингу надається технічним адміністратором реєстрів у строки та з періодичністю, що визначені Мін'юстом.

8. Внаслідок змін до пункту 9 Порядку камеральні перевірки проводитимуться **не за результатами здійснення контролю** за діяльністю у сфері державної реєстрації, а **під час здійснення такого контролю**.

9. Змінами до пункту 10 Порядку встановлено, що **камеральні перевірки** відтепер **проводяться** не однією посадовою особою, а **комісією у складі не менше як трьох посадових осіб Мін'юсту.**

10. **Строк проведення камеральної перевірки збільшено з десяти до п'ятнадцяти робочих днів.**

11. **З переліку обов'язкових відомостей рішення про проведення камеральної перевірки виключено «реєстраційні дії, щодо яких проводиться камеральна перевірка».**

Строк розміщення на офіційному веб-сайті Мін'юсту відомостей про проведення камеральної перевірки **змінено на два робочі дні**.

Змінено строк та порядок надсилання рішення про проведення камеральної перевірки — **не пізніше ніж через два робочих дні з дня прийняття рішення** засвідчена відповідно до законодавства копія відповідного рішення Мін'юсту в електронній формі з використанням системи електронного документообігу чи у разі відсутності такої системи — на електронну адресу, розміщену на офіційному веб-сайті суб'єкта державної реєстрації, до якого в разі потреби додається запит про надання копій документів та іншої інформації, що стосується предмета перевірки. У разі відсутності на його офіційному веб-сайті інформації про електронну адресу суб'єкта державної реєстрації чи у разі прийняття рішення про проведення камеральної перевірки щодо нотаріуса **засвідчена відповідно до законодавства копія відповідного рішення Мін'юсту, запит про надання копій документів та іншої інформації, що стосується предмета перевірки, в паперовій формі надсилаються на поштову адресу відповідного суб'єкта, нотаріуса**.

Аналогічні зміни запроваджено щодо надсилання документів, які складаються за результатами камеральної перевірки (довідки, акта, рішення). Відповідні зміни внесено до пункту 20 Порядку.

12. Пунктом 13^1, яким доповнено Порядок, **змінено порядок оформлення результатів камеральної перевірки, які викладаються у формі акта, в разі виявлення порушень, або довідки у разі їх відсутності**. У акті/довідці про проведення камеральної перевірки зазначаються підстава проведення камеральної перевірки, опис виявлених порушень порядку державної реєстрації (з посиланням на відповідні норми законів) із зазначенням підтвердних документів чи відомостей з реєстрів (у разі складення акта), а також в акті про проведення камеральної перевірки зазначаються встановлені у діях державного реєстратора, уповноваженої особи суб'єкта державної реєстрації одноразове грубе чи неодноразові істотні порушення законів під час проведення реєстраційних дій в реєстрах.

13. Викладено в новій редакції пункт 14 Порядку. Відповідно до змін у разі виявлення фактів порушень встановленого законом порядку державної реєстрації на підставі акта комісії про проведення камеральної перевірки у відповідності до пункту 14 Порядку Мін'юстом приймається вмотивоване рішення про результати проведення

камеральної перевірки та притягнення державного реєстратора, уповноваженої особи суб'єкта державної реєстрації до передбаченої законом відповідальності. При прийнятті рішення враховуються вчинення державним реєстратором, уповноваженою особою суб'єкта державної реєстрації одноразового грубого чи неодноразових істотних порушень законів під час проведення реєстраційних дій в реєстрах, а також наявність у Мін'юсті відомостей щодо неодноразового застосування до відповідного державного реєстратора протягом останніх дванадцяти місяців заходів, пов'язаних з тимчасовим блокуванням чи анулюванням доступу до реєстрів.

14. Змінами до пунктів 14 та 16 Порядку уточнено **підстави притягнення державного реєстратора, уповноваженої особи суб'єкта державної реєстрації до передбаченої законом відповідальності, у тому числі шляхом анулювання доступу** державного реєстратора, уповноваженої особи суб'єкта державної реєстрації прав до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно або до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань, а саме **підставою для анулювання доступу є** виявлення у діях державного реєстратора, уповноваженої особи суб'єкта державної реєстрації **одноразового грубого чи неодноразових істотних порушень** законів під час проведення реєстраційних дій в реєстрах, а також у разі, коли у Мін'юсту **наявні відомості щодо неодноразового застосування** до такого державного реєстратора протягом останніх дванадцяти місяців **заходів, пов'язаних з тимчасовим блокуванням чи анулюванням доступу до реєстрів**. При цьому Порядок, Закон України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань» не містять визначень або критеріїв віднесення порушень законів до одноразових грубих чи неодноразових істотних.

15. Виключено пункт 15 Порядку, який, серед іншого, відносив до порушень у сфері державної реєстрації, зокрема такі, як:

— проведення реєстраційних дій з порушенням строків;

— відсутність на документах в електронній формі кваліфікованого електронного підпису державного реєстратора;

— відсутність електронних копій документів.

16. У пункті 22 Порядку доповнено перелік відомостей, які зазначаються у запиті суб'єкта державної реєстрації, на посаду державного реєстратора або на виконання функцій державного реєстратора в якому претендує особа, у разі надходження якого Мін'юстом проводиться тестування на знання законодавства у сфері державної реєстрації.

17. Порядок доповнено пунктом 22^1, яким визначено наслідки недотримання суб'єктом державної реєстрації вимог пункту 22 Порядку щодо порядку подання запиту на проведення тестування на знання законодавства у сфері державної реєстрації та змісту такого запиту, а також встановлено порядок повідомлення Мін'юстом суб'єкту державної реєстрації про недотримання зазначених вимог (не стосується нотаріусів).

18. Змінено строки проведення тестування на знання законодавства у сфері державної реєстрації, визначені пунктом 23 Порядку, а саме встановлено, що **дата, час і місце проведення тестування на знання законодавства у сфері державної реєстрації визначається за рішенням Мін'юсту** (не стосується нотаріусів).

19. Змінами до пункту 33 Порядку встановлено порядок надсилання інформації про результати тестування на знання законодавства у сфері державної реєстрації надсилається суб'єкту державної реєстрації, який надіслав відповідний запит (не стосується нотаріусів).

20. Порядок доповнено пунктом 34, яким **визначено дії Мін'юсту у разі скасування судом рішення** за результатами проведення спеціальної перевірки діяльності державного реєстратора в реєстрах тестування на знання законодавства у сфері державної реєстрації та **камеральної перевірки**. В таких випадках Мін'юстом забезпечується **повторне проведення таких перевірок/тестування** відповідно до Порядку. При цьому повторна **спеціальна перевірка** діяльності державного реєстратора в реєстрах проводиться шляхом перевірки реєстраційних дій такого реєстратора в реєстрах із застосуванням вибіркового підходу, що охоплює інший період, ніж той, що вже перевірявся. **Повторна камеральна перевірка** проводиться відповідно до Порядку.

Більш детально з Постановою можна ознайомитись за посиланням:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/34-2021-п#Text

27 січня 2021 року

Комісія Нотаріальної палати України з аналітично-методичного
забезпечення нотаріальної діяльності спільно
з Відділом методичного забезпечення
та інформаційно-аналітичної роботи Нотаріальної палати України

НОТАРІАЛЬНА ПАЛАТА УКРАЇНИ

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛИСТ

Щодо внесення змін до Правил ведення нотаріального діловодства

18 лютого 2021 року Міністерством юстиції України прийнято **Наказ № 638/5 «Про затвердження Змін до Правил ведення нотаріального діловодства»** (далі – Наказ), яким затверджено Зміни до Правил ведення нотаріального діловодства, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 22 грудня 2010 року № 3253/5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 23 грудня 2010 року за № 1318/18613 (далі – Правила).

1. Уточнено порядок дій у разі втрати документів нотаріального діловодства, визначений пунктами 3.2, 3.4 Розділу III Правил.

У разі втрати документів нотаріального діловодства особа, відповідальна за організацію діловодства та архіву, повинна негайно доповісти завідувачу контори, архіву, який у свою чергу повідомляє **відповідний територіальний орган Міністерства юстиції** для вжиття необхідних заходів.

У разі втрати документів нотаріального діловодства приватний нотаріус повинен негайно **повідомити відповідний територіальний орган Міністерства юстиції** та вжити необхідних заходів для розшуку чи відновлення втрачених документів.

2. Уточнено порядок дій у разі виявлення нестачі документів діловодства під час приймання-передавання документів нотаріального діловодства у разі зміни завідувача контори чи особи, відповідальної за ведення діловодства, заміщення (зупинення нотаріальної діяльності) приватного нотаріуса, встановлений пунктом 4.6 Розділу IV Правил.

У разі виявлення нестачі документів діловодства комісія складає акт (додаток 3) і негайно повідомляє управління юстиції для вжиття невідкладних заходів щодо розшуку документів діловодства та майна контори.

3. Скасовано наступні реєстри та книги (журнали):

— Реєстр для реєстрації заборон відчуження нерухомого та рухомого майна, а також арештів, накладених на таке майно судами, слідчими органами, і реєстрації зняття таких заборон та арештів;

— Алфавітна книга обліку заповітів;

— Алфавітна книга обліку договорів відчуження нерухомого майна;

— Алфавітна книга обліку інших договорів;

— Алфавітна книга обліку договорів довічного утримання (догляду);

— Алфавітна книга обліку реєстрації заборон відчуження нерухомого майна та рухомого

майна, а також арештів, накладених на таке майно судами, слідчими органами, і реєстрація зняття таких заборон та арештів;

— Журнал обліку викликів нотаріуса для вчинення нотаріальних дій поза приміщенням державної нотаріальної контори, державного нотаріального архіву, приміщенням, яке є робочим місцем приватного нотаріуса;

— Журнал реєстрації звернень, що надійшли під час прийому фізичних та юридичних осіб;

— Книга обліку літератури;

— Книга обліку видачі документів з архіву для ознайомлення;

— Розносна книга для місцевої кореспонденції;

— Журнал обліку відбитків печаток та штампів.

4. В новій редакції викладено пункт 6.4 Розділу VI Правил. Відповідно до внесених змін у державних нотаріальних конторах, приватних нотаріусів та архівах **оформленню підлягають лише ті книги та журнали, які ведуться нотаріусом.**

5. При складанні **вихідних документів у справах нотаріуса зберігається другий примірник такого документа** (до змін зберіганню підлягала фотокопія вихідного документа).

6. Змінено порядок надсилання/вручення вихідних документів, визначений пунктом 8.13 Розділу VIII Правил, оригінал вихідного документа надсилається адресатам:

— будь-яким видом поштового відправлення;

— через кур'єрську службу;

— передається нарочно (в останньому випадку на другому примірнику документа адресат проставляє відмітку про отримання документа із зазначенням дати отримання та прізвище, ім'я, по батькові).

Таким чином **скасовано вимогу щодо відправлення листів виключно простим поштовим відправленням**.

Суттєвих змін зазнав порядок нарочної передачі оригіналу вихідного документа. Скасовано необхідність ведення Розносної книги для місцевої кореспонденції. Натомість **відмітка про вручення проставляється на другому примірнику документа, який зберігається в справах нотаріуса**.

7. У тексті Правил слова «управління юстиції» в усіх відмінках і числах замінили словами «територіальний орган Міністерства юстиції» у відповідних відмінках і числах.

8. Змінено форму номенклатури справ нотаріуса (додаток 31 до Правил), а саме у підсумковому записі про категорії та кількість справ заведених у звітному році слова «з позначкою «ЕПК» замінені словами «з позначкою «ЕК», що відповідає змінам внесеним Типової номенклатури справ державної нотаріальної контори та приватного нотаріуса.

9. Типова номенклатура справ державної нотаріальної контори та приватного нотаріуса (Додаток 32 до Правил) зазнали наступних змін:

Змінено заголовки наступних справ:

Виключено наступні справи:

Індекс справи	Заголовок справи (наряду) (тому, частини)
01-02	Нормативно-правові акти щодо здійснення нотаріальної діяльності, методичні вказівки та рекомендації, інформаційні листи
01-07	Документи (довідки, аналітичні відомості тощо) з узагальнення нотаріальної практики
01-11	Плани роботи державних нотаріальних контор та звіти про їх виконання
01-26	Журнал обліку викликів нотаріуса для вчинення нотаріальних дій поза приміщенням державної нотаріальної контори, державного нотаріального архіву, приміщенням, яке є робочим місцем приватного нотаріуса
01-27	Журнал обліку відбитків печаток та штампів
01-28	Розносна книга для місцевої кореспонденції
01-29	Книга обліку літератури
02-17	Звернення фізичних та юридичних осіб та результати їх розгляду
02-34	Алфавітна книга обліку договорів відчуження нерухомого майна
02-35	Алфавітна книга обліку інших договорів
02-36	Алфавітна книга обліку заповітів
02-37	Алфавітна книга обліку договорів довічного утримання (догляду)
02-40	Реєстри для реєстрації заборон відчуження нерухомого та рухомого майна, а також арештів, накладених на таке майно судами, слідчими органами, і реєстрації зняття таких заборон та арештів
02-41	Алфавітна книга обліку реєстрації заборон відчуження нерухомого та рухомого майна, а також арештів, накладених на таке майно судами, слідчими органами, і реєстрації зняття таких заборон та арештів
02-47	Журнал реєстрації звернень, що надійшли під час прийому фізичних та юридичних осіб
03-07	Книга обліку видачі документів з архіву для ознайомлення

Створено нові індекси справ:

Індек с справи	Заголовок справи (наряду) (тому, частини)	Строки зберігання справи (тому, частини) і номери статей за переліком
02-50	Договори про іпотеку майна та документи, на підставі яких вони посвідчувались	75 років
02-51	Свідоцтва про право власності на частку у спільному майні подружжя (колишнього подружжя), які видаються за їх спільною заявою	75 років ЕК
02-52	Аграрні розписки	5 років
02-53	Вимоги про нотаріальне посвідчення правочину або про нотаріальне засвідчення справжності підпису на документах	3 роки
02-54	Інші правочини	25 років

Перехідними стали:

Індекс справи	Заголовок справи (наряду) (тому, частини)
0 1-20	Журнал реєстрації фактів заміщення нотаріуса
0 2-44	Книга обліку депозитних операцій
0 2-46	Книга обліку особових рахунків депонентів

У графі 4 «Строки зберігання справи (тому, частини) і номери статей за переліком» літери ЕПК було замінено на літери ЕК для наступних справ:

Індекс справи	Заголовок справи (наряду) (тому, частини)
01-05	Протоколи оперативних нарад державної нотаріальної контори
02-01	Договори відчуження житлових будинків та документи, на підставі яких вони посвідчувались
02-02	Договори відчуження земельних ділянок, у тому числі з розташованими на них об'єктами нерухомого майна, та документи, на підставі яких вони посвідчувались

02-03	Договори відчуження квартир та документи, на підставі яких вони посвідчувались
02-04	Договори відчуження іншого нерухомого майна та документи, на підставі яких вони посвідчувались
02-05	Договори довічного утримання (догляду) та документи, на підставі яких вони посвідчувались
02-06	Договори про приватизацію державного чи комунального майна та документи, на підставі яких вони посвідчувались
02-09	Договори оренди земельних ділянок та документи, на підставі яких вони посвідчувались
02-10	Інші договори (засновницькі договори, установчі акти, договори відчуження рухомого майна, оренди, позики, управління майном тощо)
02-11	Шлюбні договори
02-12	Заповіти (у тому числі секретні заповіти)
02-13	Спадкові договори та документи, на підставі яких вони посвідчувалися
02-14	Спадкові справи
02-15	Заяви про вжиття заходів до охорони спадкового майна, за якими припинено провадження
02-22	Документи (у тому числі заяви, описи, свідоцтва), прийняті на зберігання
02-28	Акти опису майна фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою або місцеперебування якої невідомо, та договори на управління спадщиною
02-45	Книга обліку договорів на управління спадщиною

10. Пункт 6 Методичних рекомендацій щодо застосування Типової номенклатури справ державної нотаріальної контори та приватного нотаріуса (додаток 32 до Правил) викладено в новій редакції:

«6. При складанні номенклатури справ враховуються всі відмітки, зазначені у графі «Примітка» Типової номенклатури.

Форма номенклатури справ державної нотаріальної контори або приватного нотаріуса повинна відповідати формі Типової номенклатури.»

З пункту 6 було виключено абзац перший, який роз'яснював значення позначки «ЕПК» та особливості знищення документів з такою позначкою, як таких що можуть мати культурне значення і після проведення експертизи їх цінності повинні вноситися до Національного архівного фонду (далі - НАФ). Рішення про внесення до НАФ або знищення документів з позначкою «ЕПК» приймаються експертно-перевірною комісією державного архіву.

11. У тексті додатків слова «Головного територіального управління юстиції» в усіх відмінках замінили словами «територіальний орган Міністерства юстиції» у відповідних відмінках.

12. Пунктами 4, 5 Наказу передбачено:

— номенклатури справ, складені та **затверджені** державними нотаріальними конторами, приватними нотаріусами **на 2021 рік, до набрання чинності Наказом, підлягають закриттю підсумковими записами з урахуванням необхідності закриття заведених у 2021 році або перехідних справ, які виключені з номенклатури справ.**

— у підсумковому записі зазначаються лише кількість і категорії фактично заведених у 2021 році або перехідних справ, індекси справ яких виключені Наказом;

— інші заведені у 2021 році або перехідні справи продовжуються діловодством та враховуються при закритті номенклатури справ, складеної на виконання цього наказу;

— погодження номенклатур справ державних нотаріальних контор та приватних нотаріусів з відповідним державним нотаріальним архівом і експертною комісією територіального органу Міністерства юстиції **буде проводитись в термін до 30 квітня 2021 року**.

Більш детально з Наказом можна ознайомитись за посиланням: https://ips.ligazakon.net/document/RE35835?an=1&hide=true

23 лютого 2021 року
Відділ методичного забезпечення
та інформаційно-аналітичної роботи НПУ
спільно з Комісією НПУ з аналітично-методичного
забезпечення нотаріальної діяльності

ШАНОВНІ НОТАРІУСИ!

Нотаріальна палата України звертає вашу увагу на те, що своєчасна сплата членських внесків та відсутність заборгованості сприяє здійсненню всіх ініціатив та заходів НПУ, спрямованих на захист професії та підвищення професійного рівня нотаріусів.
Дякуємо за підтримку і розуміння!

БАНКІВСЬКІ РЕКВІЗИТИ ДЛЯ СПЛАТИ ЧЛЕНСЬКИХ ВНЕСКІВ НОТАРІУСАМИ:

Отримувач: Нотаріальна палата України
ЄДРПОУ: 38684025
Банк-отримувач: АТ «Укрексімбанк» м.Київ
у гривнях: UA87 3223 1300 0002 6003 0100 85291
Призначення платежу: код платника податку_____ ,
ПІБ_____,
членські внески за (вказати період)

Розмір членських внесків нотаріусів:

2021 рік
6000,00 грн (500,00 грн щомісяця) — для приватних нотаріусів;
3000,00 грн (250,00 грн щомісяця) — для державних нотаріусів.

2020 рік
4723,00 грн (393,59 грн щомісяця) — для приватних нотаріусів;
2361,50 грн (196,80 грн щомісяця) — для державних нотаріусів.

Журнал «Нотаріат України». № 1 (40) 2021 року
Загальнодержавне періодичне професійне видання
Засновник: Нотаріальна палата України
ISSN 2310-2330

Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ 20060-9860Р від 05.07.2013
Видається 4 рази на рік

Головний редактор — Юлія Шешуряк.
Дизайн та верстка — Микола Титаренко.
Фотограф — Павло Паригін.

Адреса редакції:
01001, м. Київ, Україна,
вул. Хрещатик, 6, оф. 5а;
тел. (044) 230-72-82;
моб. (093) 845-07-85;
e-mail: press@npu.ua
www.journal.npu.ua
За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших даних відповідальність несуть автори публікацій.
Передрук матеріалів тільки з дозволу редакції.

НОТАРІАТ УКРАЇНИ

Веб-сайт всеукраїнського періодичного професійного видання «Нотаріат України»

JOURNAL.NPU.UA

Сайт журналу «Нотаріат України» створений з метою зручного ознайомлення читачів із основними матеріалами кожного випуску, комфортного доступу до архіву журналу, поліпшення іміджу нотаріату України та формування в суспільстві позитивного образу нотаріуса як сучасного, високопрофесійного та незалежного фахівця.